BENDRO INTERESO PROJEKTAMS TAIKOMŲ LEIDIMŲ IŠDAVIMO PROCEDŪRŲ VADOVAS

(pagal 2013 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 347/2013 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių, kuriuo panaikinamas sprendimas Nr. 1364/2006/EB ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 713/2009, (EB) Nr. 714/2009 ir (EB) Nr. 715/2009, su paskutiniais pakeitimais atliktais Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2022/564 2021 m. lapkričio 19 d. kuriuo dėl Sąjungos bendro intereso projektų sąrašo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 347/2013, 9 straipsnį)

Pastaba:

Vadovaujantis 2013 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 347/2013 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių, kuriuo panaikinamas sprendimas Nr. 1364/2006/EB ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 713/2009, (EB) Nr. 714/2009 ir (EB) Nr. 715/2009, 9 straipsnio 1 dalimi, Bendro intereso projektams taikomų leidimų išdavimo procedūrų vadovas nėra teisiškai privalomas dokumentas, tačiau jame nurodytos arba cituojamos atitinkamos teisinės nuostatos. Vadovas – pagalbinė bendro intereso projektų rengėjų priemonė, kurioje pateikiama informacija apie visuomenės dalyvavimą ir sudaromos prielaidos proceso skaidrumui. Pažymėtina, kad pareiga ir atsakomybė už visų reikiamų leidimų (sprendimų) gavimą ir bendro intereso projektų atitiktį teisės aktų reikalavimams tenka bendro intereso projektų rengėjams.

Vadovas atnaujintas 2023 m., atsižvelgiant į nacionalinių teisės aktų pakeitimus.

TURINYS

ĮVADAS 5

1. PRIELAIDŲ GREITESNIAM BIP TAIKOMŲ LEIDIMŲ IŠDAVIMO PROCEDŪRŲ ĮGYVENDINIMUI SUDARYMAS – BIP PRIPAŽINIMAS VALSTYBEI SVARBIAIS PROJEKTAIS AR REGIONINĖS SVARBOS PROJEKTAIS 9

2. PROCEDŪRA IKI PARAIŠKOS PATEIKIMO 12

2.1. BIP teritorijų planavimo dokumentų rengimas ir SPAV 12

2.1.1. Teisės aktai, reglamentuojantys BIP teritorijų planavimo dokumentų rengimą ir SPAV 12

2.1.2. Priimami sprendimai, rengiant BIP teritorijų planavimo dokumentus ir atliekant SPAV 13

*2.1.3. Kompetentingų institucijų, kitų institucijų ir suinteresuotųjų subjektų, dalyvaujančių BIP teritorijų planavimo dokumentų rengime ir SPAV, pavadinimai ir ryšio duomenys*13

2.1.4. BIP teritorijų planavimo dokumentų rengimo, SPAV, visuomenės dalyvavimo šiose procedūrose tvarka 14

2.2. BIP poveikio aplinkai vertinimas 20

2.2.1. Įvadas ir bendra informacija apie poveikio aplinkai vertinimą 20

2.2.2. Teisės aktai, reglamentuojantys poveikio aplinkai vertinimą 22

2.2.3. Poveikio aplinkai vertinimo proceso dalyviai 23

2.2.4. Atsakingosios institucijos, poveikio aplinkai vertinimo subjektų, dalyvaujančių poveikio aplinkai vertinimo procese, tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimo procesą koordinuojančios institucijos pavadinimai ir ryšio (kontaktiniai) duomenys 25

2.2.5. Poveikio aplinkai vertinimo etapai ir procedūros 26

2.2.5.1. Poveikio aplinkai vertinimo programos rengimas ir nagrinėjimas (PAV apimties nustatymas) 28

2.2.5.2. Pranešimas apie poveikio aplinkai vertinimo pradžią 31

2.2.5.3. Poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos rengimas, jos viešinimo ir nagrinėjimo procedūros, sprendimo dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai priėmimas 33

2.2.6. Visuomenės dalyvavimas 37

2.2.7. Tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimas 38

2.3. Servitutų nustatymas, žemės paėmimas visuomenės poreikiams įgyvendinant BIP..43

2.3.1. Teisės, aktai reglamentuojantys servitutų nustatymą, žemės paėmimą visuomenės poreikiams įgyvendinant BIP 43

2.3.2. Įgyvendinant BIP priimami sprendimai dėl servitutų nustatymo ir žemės paėmimo visuomenės poreikiams 43

2.3.3. Kompetentingų institucijų, kitų institucijų ir suinteresuotųjų subjektų, įgyvendinant BIP dalyvaujančių nustatant servitutus, paimant žemę visuomenės poreikiams, pavadinimai ir ryšio duomenys 43

2.3.4. Servitutų nustatymo, žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant BIP

tvarka 44

2.3.5. Visuomenės dalyvavimas nustatant servitutus, paimant žemę visuomenės poreikiams 45

3. LEIDIMŲ IŠDAVIMO PROCEDŪRA 46

3.1. Teisės aktai, reglamentuojantys statinio projektinių pasiūlymų pateikimo, prisijungimo sąlygų ir specialiųjų reikalavimų išdavimą, statinio projekto rengimą, statinio projekto ekspertizės atlikimą ir statybą leidžiančio dokumento išdavimą 46

3.2. Pagrindinių kompetentingų institucijų, kitų institucijų ir suinteresuotųjų subjektų, susijusių su statinio projektinių pasiūlymų rengimu, svarstymu, prisijungimo sąlygų ir specialiųjų reikalavimų išdavimu, statinio projekto rengimu, statinio ekspertizės tlikimu ir statybą leidžiančio dokumento išdavimu, pavadinimai ir kontaktiniai duomenys 46

3.3. Statinio projektinių pasiūlymų pateikimas, prisijungimo sąlygų ir specialiųjų reikalavimų išdavimas, statinio projekto rengimas, statinio ekspertizės atlikimas ir statybą leidžiančio dokumento išdavimas....47

3.3.1. Statinio projektinių pasiūlymų pateikimas ir prisijungimo sąlygų ir specialiųjų reikalavimų išdavimas 47

3.3.2. Statinio projekto rengimas ir statinio projekto ekspertizė 48

3.3.3. Statybą leidžiančio dokumento išdavimas 48

3.3.4. Visuomenės dalyvavimas leidimų išdavimo procedūroje 50

3.3.5. Statybą leidžiančiam dokumentui išduoti privalomi dokumentai: 51

ĮVADAS

2010 m. kovo 26 d. Europos Vadovų Taryba pritarė Europos Komisijos pasiūlymui pradėti įgyvendinti naują strategiją „Europa 2020“, kurios vienas iš prioritetų – darnus augimas – turėtų būti pasiektas skatinant tausiau išteklius naudojančią, darnesnę ir labiau konkurencingą ekonomiką. Pagal šią strategiją kuriant energetikos infrastruktūrą, siekiama atnaujinti ir sujungti energetikos tinklus.

2013 m. balandžio 17 d. Europos Parlamentas ir Taryba priėmė reglamentą (ES) Nr. 347/2013 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių, kuriuo panaikinamas sprendimas Nr. 1364/2006/EB ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 713/2009, (EB) Nr. 714/2009 ir (EB) Nr. 715/2009 (toliau – TEN-E reglamentas) (nuoroda į interneto tinklalapį, kuriame skelbiamas šis reglamentas, pateikiama čia). Reglamento paskutiniai pakeitimai priimti 2021 m. lapkričio 19 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2022/564, kuriuo dėl Sąjungos bendro intereso projektų sąrašo iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 347/2013.

Šis reglamentas nustato teisinį pagrindą optimaliam energetikos tinklų plėtojimui Europos Sąjungoje: reglamente numatyta 12 strateginių transeuropinių energetikos infrastruktūros prioritetinių sričių ir koridorių, kurie turi būti plėtojami, norint sujungti Europos Sąjungos energetinės infrastruktūros tinklus. Šį tikslą turėtų padėti įgyvendinti bendro intereso projektai. Bendro intereso projekto (angl. *Project of Common Interest*) (toliau BIP) statusas – aukščiausio prioriteto statusas, kuris gali būti suteikiamas energetikos infrastruktūros projektui Europos Sąjungoje. BIP yra svarbiausi infrastruktūros projektai, leisiantys valstybėms narėms integruotis į energetikos rinką, diversifikuoti energetikos šaltinius ir užbaigti valstybių narių, kurios su tuo susiduria, energetinę izoliaciją.

TEN-E reglamento 4 straipsnyje apibrėžti kriterijai, kuriais remiantis projektai gali gauti BIP statusą, o TEN-E reglamento II priede nustatytos energetikos infrastruktūros kategorijos – elektros energijos sektorius, dujų sektorius, naftos sektorius, anglies dioksido sektorius. Vienas iš svarbiausių kriterijų energetikos projektui, siekiančiam tapti BIP, yra teikiama tarpvalstybinė nauda. Šį statusą turintys projektai gali pretenduoti į Europos Sąjungos finansavimą, pasinaudojant Europos infrastruktūros tinklų priemone (angl. *Connecting Europe Facility*). Numatomas finansavimas iki 75 % projekto įgyvendinimo sąnaudų[1]. BIP statusas taip pat suteikia privilegiją supaprastintoms leidimų išdavimo procedūroms, sutrumpina jų laiką, valstybinės įstaigos įpareigojamos nagrinėti su BIP susijusius dokumentus pirmumo tvarka.

Įgyvendindama jai TEN-E reglamento 3 straipsnio dalimi suteiktus įgaliojimus, Europos Komisija 2013 m. spalio 14 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 1391/2013, kuriuo, sudarant sąjungos bendro intereso projektų sąrašą, iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 347/2013 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių (nuoroda į interneto tinklalapį, kuriame skelbiamas šis reglamentas, pateikiama čia), patvirtino pirmąjį Sąjungos BIP sąrašą. Į šį sąrašą įtraukti 6 projektai, kurių įgyvendinime dalyvavo Lietuvos Respublika. Trys iš jų buvo elektros sektoriuje (Lietuvos ir Lenkijos elektros jungtis „LitPol Link“, Estijos, Latvijos ir Lietuvos sinchroninis prijungimas prie kontinentinės Europos

[1] BIP statusas nebūtinai užtikrina Europos Sąjungos finansavimą pasinaudojant Europos infrastruktūros tinklų priemone.

tinkle; Kruonio hidroakumuliacinės elektrinės pajėgumų išplėtimas ir 3 projektai dujų sektoriuje (dujotiekio „Klaipėda-Kiemėnai“ išplėtimas, Lietuvos ir Latvijos dujų jungties išplėtimas, Lietuvos ir Lenkijos dujų jungtis). BIP sąrašas nebaigtinis, jis atnaujinamas kas dveji metai, įtraukiant naujus projektus, išbraukiant pabaigtus ar tuos, kurie pasirodo neatsiperkantys. Naujausią sąrašą galima rasti čia (VII priede). Projektai elektros sektoriuje: vidaus linija Vilnius–Neris, Lietuvos ir Lenkijos jungtis *Harmony Link,* naujas 330 kV paskirstymo punktas „Mūša“, vidaus linija Bitėnai–KHAE, nauja 330 kV Darbėnų pastotė, vidaus linija Darbėnai–Bitėnai, sinchroniniai kompensatoriai, užtikrinantys inerciją, įtampos stabilumą, dažnio stabilumą ir trumpojo jungimo galią Lietuvoje. Projektai dujų sektoriuje: Latvijos ir Lietuvos jungties pajėgumų didinimas.

Bendro intereso projektams taikomų leidimų išdavimo procedūrų vadovo (toliau – vadovas) **tikslas** – trumpai ir išsamiai pateikti BIP įgyvendinantiems subjektams ir su BIP administravimu susijusioms valstybės institucijoms aktualią informaciją apie Lietuvos Respublikos teisės aktuose numatytas su leidimų išdavimu susijusias BIP įgyvendinimo procedūras iki bendrojo sprendimo priėmimo[2] (imtinai).

Vadovaujantis TEN-E reglamento 8 straipsnio 1 dalies nuostatomis, kiekviena valstybė narė paskiria vieną nacionalinę kompetentingą instituciją, atsakingą už BIP leidimų išdavimo proceso palengvinimą ir koordinavimą. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2014 m. vasario 5 d. nutarimu Nr. 101 „Dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių įgyvendinimo“ (toliau – Nutarimas) **kompetentinga institucija Lietuvos Respublikoje** paskyrė Lietuvos Respublikos energetikos ministeriją (toliau – **Energetikos ministerija**).

TEN-E reglamento 8 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad kompetentinga institucija imasi veiksmų, nedarant poveikio tarptautinės ir Sąjungos teisės aktuose nustatytiems atitinkamiems reikalavimams, kad palengvintų bendrojo sprendimo priėmimą. Bendrasis sprendimas priimamas per TEN-E reglamento 10 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytą terminą (bendra procedūrų trukmė turi būti ne ilgesnė kaip 3 metai ir 6 mėnesiai su galimu 9 mėnesių pratęsimu) pagal vieną iš TEN-E reglamente nurodytų schemų (atsižvelgiant į nacionalinius planavimo ir leidimų išdavimo procesų ypatumus, valstybės narės gali pasirinkti, kurią iš trijų schemų, nurodytų TEN-E reglamento 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos a, b ir c punktuose, taikyti, kad būtų lengviau vykdyti ir koordinuoti procedūras).

Atsižvelgiant į tai, Nutarimu **Lietuvos Respublikoje numatyta taikyti** TEN-E reglamento 8 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos c punkte nurodytą **bendradarbiavimo schemą**, kuri apibrėžiama taip: „*bendrąjį sprendimą koordinuoja kompetentinga institucija. Kompetentinga institucija, konsultuodamasi su kitomis atitinkamomis institucijomis, jei taikoma pagal nacionalinę teisę ir nepažeidžiant pagal 10 straipsnį nustatyto tvarkaraščio, kiekvienu konkrečiu atveju nustato pagrįstą terminą, per kurį priimami pavieniai sprendimai. Ji stebi, ar atitinkamos institucijos laikosi nustatytų terminų.*“.

Vadovaujantis TEN-E reglamento 10 straipsnio 1 dalimi, BIP įgyvendinimui reikalingų leidimų išdavimo procesą sudaro dvi procedūros:

[2] Vadovaujantis TEN-E reglamento 2 straipsnio pirmos pastraipos 2 punktu, *„**bendrasis sprendimas** – valstybės narės valdžios institucijos ar institucijų, neskaitant teismų ir teisminių institucijų, priimtas sprendimas arba keletas sprendimų suteikti projekto rengėjui leidimą (arba jo nesuteikti) statyti projektui įgyvendinti reikalingus energetikos infrastruktūros objektus; šis sprendimas nedaro poveikio jokiam sprendimui, priimtam laikantis administracinės apeliacinės procedūros*“.

1) **procedūra iki paraiškos pateikimo**, t. y. laikotarpis nuo leidimų išdavimo proceso pradžios iki kompetentingai institucijai pateiktų paraiškos dokumentų priėmimo dienos, kuris preliminariai trunka dvejus metus;

2) teisės aktu nustatyta **leidimų išdavimo procedūra**, t. y. laikotarpis nuo pateiktų paraiškos dokumentų patvirtinimo dienos iki dienos, kurią priimamas bendrasis sprendimas, neviršija vienerių metų ir šešių mėnesių. Valstybės narės, jeigu laiko esant reikalinga, gali nustatyti ankstesnį terminą.

Pažymėtina, kad pagal Lietuvos Respublikoje galiojantį teisinį reguliavimą ir atitinkamą institucinę sąrangą BIP vystymui reikalingų leidimų (sprendimų) išdavimo ir bendrojo sprendimo priėmimo procesas traktuotinas, kaip daug ilgesnis procesas nei statybą leidžiančio dokumento išdavimas, kuris iš esmės yra tik paskutinis sprendimas po daugelio tarpinių sprendimų. Procese dalyvauja ir (ar) už jo teisinį reguliavimą pagal kompetenciją atsako daug institucijų.

Lietuvos Respublikoje BIP vystymui reikalingų leidimų (sprendimų) išdavimo ir bendrojo sprendimo priėmimo procesas sietinas su nuosekliai viena po kitos arba kartu įgyvendinamomis procedūromis, kurį sudaro:

- BIP projektų pripažinimas valstybei svarbiu projektu arba regioninės svarbos projektu,
- teritorijų planavimo dokumentų rengimas,
- strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (toliau – SPAV),
- planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas (toliau – PAV),
- servitutų nustatymas, žemės paėmimas visuomenės poreikiams,
- statinio projektavimo sąlygų išdavimas,
- statinio projekto rengimas,
- statinio projekto ekspertizė,
- statybą leidžiančio dokumento išdavimas.

Šiame procese dalyvauja ir (ar) už jo teisinį reguliavimą pagal kompetenciją atsako daug institucijų, kurių sąrašas ir nuorodos į jų kontaktinius duomenis pateikti vadove.

Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatas, procese dalyvaujančių institucijų kiekį ir TEN-E reglamento 10 straipsnio procedūrų aprašymą, BIP įgyvendinimui reikalingų leidimų išdavimo proceso tiesioginis skaidymas į dvi minėtas procedūras Lietuvos Respublikoje gali būti tik sąlyginis. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatas, minėtas dvi BIP įgyvendinimui reikalingų leidimų išdavimo proceso procedūras siūlytina atskirti ir jų turinį apibrėžti taip:

1) **procedūra iki paraiškos pateikimo**, t. y. laikotarpis nuo leidimų išdavimo proceso pradžios iki įgyvendinant BIP planuojamų statyti statinių projektinių pasiūlymų pateikimo atitinkamų savivaldybių administracijoms pagal Lietuvos Respublikos statybos įstatymo (toliau – Statybos įstatymas) ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimus;

2) teisės aktu nustatyta **leidimų išdavimo procedūra**, t. y. laikotarpis nuo įgyvendinant BIP planuojamų statyti statinių projektinių pasiūlymų pateikimo atitinkamų savivaldybių administracijoms pagal Statybos įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimus iki statybą leidžiančio dokumento išdavimo.

TEN-E reglamento 7 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad kai toks statusas numatytas nacionalinės teisėje, BIP suteikiamas aukščiausios nacionalinės svarbos statusas ir jį

atsižvelgiama vykdant leidimų išdavimo procesus. Šiuo reikalavimu sukuriamos prielaidos greitesniam BIP taikomų leidimų išdavimo procedūrų įgyvendinimui. Aukščiausios nacionalinės svarbos statusas Lietuvos Respublikoje įgyvendinamiems projektams nustatyta tvarka gali būti suteikiamas juos pripažįstant *valstybei svarbiais projektais* arba *regioninės svarbos projektais*.

Vadovas sudarytas iš 3 skyrių. Pirmajame skyriuje pateikta informacija apie BIP pripažinimo *valstybei svarbiais projektais* ar *regioninės svarbos projektais* tvarką. Antrajame skyriuje aprašoma procedūra iki paraiškos pateikimo, pateikiama informacija apie pagal minėtą sąlyginį atskyrimą numatytas teritorijų planavimo dokumentų rengimo, SPAV, PAV, servitutų nustatymo, žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūras ir kitą TEN-E reglamente numatytą teikti informaciją. Trečiajame skyriuje aprašoma leidimų išdavimų procedūra, pateikiama informacija apie pagal minėtą sąlyginį atskyrimą numatytas statinio projektinių pasiūlymų teikimo, viešinimo ir aptarimo su visuomene, statinio projektavimo sąlygų išdavimo, statinio projekto rengimo, statinio projekto ekspertizės, statybą leidžiančio dokumento išdavimo procedūras ir kitą TEN-E reglamente numatytą teikti informaciją.

Vadove taip pat galima rasti institucijų, kurios dalyvauja minėtose procedūrose, kontaktinius duomenis ir kitą naudingą informaciją.

Atsižvelgiant į tai, kad TEN-E reglamentu siekiama paspartinti BIP įgyvendinimą, tikimasi, kad vadovas šiuos projektus įgyvendinantiems subjektams ir administruojančioms institucijoms bus naudinga pagalbinė priemonė, leidžianti sudaryti optimalius tvarkaraščius, kad leidimų išdavimo procesas užimtų ne ilgesnį už TEN-E reglamentu apibrėžtą laikotarpį.

1. PRIELAIDŲ GREITESNIAM BIP TAIKOMŲ LEIDIMŲ IŠDAVIMO PROCEDŪRŲ ĮGYVENDINIMUI SUDARYMAS – BIP PRIPAŽINIMAS VALSTYBEI SVARBIAIS PROJEKTAIS AR REGIONINĖS SVARBOS PROJEKTAIS

TEN-E reglamento 7 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad kai toks statusas numatytas nacionalinės teisėje, BIP suteikiamas aukščiausios nacionalinės svarbos statusas ir į tokį jų statusą atsižvelgiama vykdant leidimų išdavimo procesus (ir, jei tai numatyta nacionalinėje teisėje – vykdant teritorijų planavimo procesus), įskaitant planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procedūras, jeigu toks statusas užtikrinamas nacionaline teise, kurie taikomi atitinkamo tipo energetikos infrastruktūrai.

Aukščiausios nacionalinės svarbos statusas Lietuvos Respublikoje įgyvendinamiems projektams gali būti suteikiamas juos pripažįstant valstybei svarbiais projektais arba regioninės svarbos projektais. BIP, kaip jie apibrėžti TEN-E reglamento 2 straipsnio 4 dalyje, valstybei svarbiais projektais arba regioninės svarbos projektais gali būti pripažįstami Strateginio valdymo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. balandžio 28 d. nutarimu Nr. 292 „Dėl Strateginio valdymo metodikos patvirtinimo“ (toliau – Strateginio valdymo metodika), 112 punkte nustatytais atvejais.

Vadovaujantis Strateginio valdymo metodika pagal savo svarbą projektai bet kuriuo jų įgyvendinimo metu gali būti pripažinti valstybei svarbiais projektais vadovaujantis Lietuvos Respublikos investicijų įstatymu, kai šie projektai yra stambūs projektai, kaip jie suprantami pagal Investicijų įstatymo 2 straipsnio 25 dalį[3], arba Vyriausybės sprendimu, jei projektas atitinka bent vieną iš šių kriterijų:

- projektais daromas poveikis ne mažiau kaip dviem valstybės veiklos sritims, jiems įgyvendinti reikia kelių asignavimų valdytojų suderintų veiksmų ir jais įgyvendinami Vyriausybės veiklos prioritetai, nurodyti Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane;
- projektais daromas poveikis bent dviem regionams, jiems įgyvendinti reikia kelių regionų suderintų veiksmų ir jais įgyvendinami Vyriausybės veiklos prioritetai, nurodyti Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane;
- projektai įgyvendinami viešosios ir privačios partnerystės būdu ir sprendimai dėl valdžios ir privataus subjektų partnerystės projektų įgyvendinimo tikslingumo priimti Investicijų įstatymo 15^2 straipsnio 9 dalyje[4] nustatyta tvarka;

[3] 25. **Stambus projektas –** duomenų apdorojimo, interneto serverių (prieglobos) paslaugų ir susijusios veiklos arba apdirbamosios gamybos investicijų projektas, dėl kurio įgyvendinimo yra sudaryta ir galioja stambaus projekto investicijų sutartis, pagal kurią investuotojas įsipareigoja, kad per penkerius metus nuo jos įsigaliojimo dienos įgyvendindamas šį investicijų projektą:
1) sukurs Lietuvos Respublikoje ne mažiau kaip 150, o kai investuojama Vilniuje – ne mažiau kaip 200 naujų darbo vietų, dėl kurių įstatymų nustatyta tvarka bus sudarytos viso darbo laiko darbo sutartys, ir kiekvieną sukurtą darbo vietą išlaikys ne trumpiau kaip penkerius metus nuo pirmosios darbuotojo priėmimo į sukurtą darbo vietą dienos;
2) investuos Lietuvos Respublikoje ne mažiau kaip 20 milijonų eurų, o kai investuojama Vilniuje – ne mažiau kaip 30 milijonų eurų vertės privačių kapitalo investicijų.

[4] 9. Sprendimus dėl valdžios ir privataus subjektų partnerystės projektų įgyvendinimo tikslingumo priima Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba savivaldybės taryba, o sprendimą dėl valdžios ir privataus subjektų partnerystės, pagal kurią valstybė prisiima didesnius kaip 58 000 000 eurų turtinius įsipareigojimus (įskaitant galimą civilinę atsakomybę, atsirandančią pagal valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutartį), priima Lietuvos Respublikos Seimas Lietuvos Respublikos Vyriausybės siūlymu.

- projektai skirti išvystyti teritorijai, skirtai pramonės parkui, kaip jis suprantamas pagal Investicijų įstatymo 2 straipsnio 19 dalį[5], įsteigti;
- projektai skirti išvystyti teritorijai stambiems projektams, kaip jie suprantami pagal Investicijų įstatymo 2 straipsnio 25 dalį, pritraukti;
- projektai skirti neatidėliotinoms valstybės saugumo ir gynybos, aplinkosaugos ar energetinės nepriklausomybės problemoms spręsti ir jais įgyvendinami ES, tarptautiniai įsipareigojimai arba strateginės ES iniciatyvos.

Vadovaujantis Strateginio valdymo metodikos nuostatomis, Regiono plėtros taryba savo sprendimu gali pripažinti projektą regioninės svarbos projektu, jeigu projektas:

- numatomas regionų plėtros plano (toliau – RPPl) pažangos priemonei įgyvendinti arba projektą numatoma finansuoti iš kitų finansavimo šaltinių, nei nustatyti finansų ministro tvirtinamoje Asignavimų valdytojų programų, finansuojamų iš valstybės biudžeto, finansavimo šaltinių klasifikacijoje, – projektu siekiama RPPl nustatyto regiono plėtros tikslo ir uždavinio;
- atitinka bent vieną projekto poveikio nacionalinės regioninės politikos tikslui pasiekti ir uždaviniams įgyvendinti vertinimo kriterijų:
  - ✓ įgyvendinant projektą per 5 metus nuo projekto investicijų sutarties įsigaliojimo dienos bus sukurta ne mažiau kaip 50 darbo vietų, kurias užimtų darbuotojai, su kuriais būtų sudarytos viso darbo laiko darbo sutartys, ir sukurtas darbo vietų skaičius išlaikomas ne trumpiau kaip 5 metus nuo darbuotojų pirmojo priėmimo į visas šias darbo vietas dienos. Sukurtoms darbo vietoms skiriamo darbo užmokesčio mediana bus didesnė kaip Lietuvos statistikos departamento paskelbtas paskutinių metų šalies ūkio vidutinio mėnesio bruto darbo užmokesčio, įskaitant individualias įmones, dydis apskrityje ir investuota ne mažiau kaip 2 milijonai eurų privačių kapitalo investicijų;
  - ✓ per 5 metus nuo projekto pripažinimo regioninės svarbos projektu bus sukurta ar patobulinta viešoji infrastruktūra ir (arba) pagerintas viešosios paslaugos teikimas, kuris turės tiesioginį poveikį visuomenei ne mažesnėje nei trijų savivaldybių teritorijoje.

Sprendimą dėl projekto pripažinimo valstybei svarbiu projektu, priima Vyriausybė. Projekto atitikties minėtiems kriterijams vertinimą ir projekto pripažinimo valstybei svarbiu projektu inicijavimą plėtros programos (toliau – PP) valdytojas atlieka pažangos priemonės rengimo metu (jei pažangos priemonės rengimo metu galima nustatyti projekto atitiktį minėtiems kriterijams), atlikus projektų atranką arba bet kuriuo projekto įgyvendinimo metu, jeigu nustatoma, kad projektas atitinka nustatytus kriterijus. Atitinkamo Vyriausybės nutarimo projekte nurodomas projekto pavadinimas, PP, kurios pažangos priemonė bus įgyvendinama projektu, pavadinimas, projekto tikslas, siekiamas rezultatas. PP valdytojas parengtą Vyriausybės nutarimo projektą kartu su pagrindimu dėl projekto atitikties nustatytiems kriterijams Vyriausybės darbo reglamento nustatyta tvarka teikia Vyriausybei.

Paskelbus projektą valstybei svarbiu, palengvinamos projekto įgyvendinimo aplinkybės. Galima tikėtis, kad projektas gaus prioritetą būti nagrinėjamas valstybės institucijose, rekomendacijas pirmumo teise būti nagrinėjamiems valstybinėse įmonėse, o pagal Lietuvos Respublikos žemės įstatymą (toliau – Žemės įstatymas) 45 straipsnio 1 dalies 1 punktą, žemė

[5] 19. **Pramonės parkas** – Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo nustatyta tvarka teritorijų planavimo dokumentuose numatyta teritorija, skirta daugiau kaip vienam investicijų projektui įgyvendinti, kurioje už pramonės parko veiklos organizavimą atsakingas pramonės parko operatorius.

visuomenės poreikiams iš privačios žemės savininkų gali būti paimama arba valstybinės žemės nuomos ir panaudos sutartys nutraukiamos, kai tai reikalinga įgyvendinti valstybei svarbiais pripažintiems projektams ir kitiems valstybei svarbiems projektams.

2. PROCEDŪRA IKI PARAIŠKOS PATEIKIMO[6] [7]

2.1. BIP teritorijų planavimo dokumentų rengimas ir SPAV

2.1.1. Teisės aktai, reglamentuojantys BIP teritorijų planavimo dokumentų rengimą ir SPAV

Lietuvos Respublikoje BIP teritorijų planavimo dokumentų rengimą ir SPAV reglamentuoja šie teisės aktai:

- Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymas;
- Žemės įstatymas;
- Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo, statybos ir žemės naudojimo valstybinės priežiūros įstatymas;
- Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas;
- Teritorijos planavimo sąlygų išdavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gegužės 7 d. įsakymu Nr. D1-262 „Dėl Teritorijų planavimo sąlygų išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- Kompleksinės teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. D1-8 „Dėl Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklių patvirtinimo“;
- Susisiekimo komunikacijų inžinerinės infrastruktūros vystymo planų rengimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 3-453/D1-549 „Dėl Susisiekimo komunikacijų inžinerinės infrastruktūros vystymo planų rengimo taisyklių patvirtinimo“;
- Inžinerinės infrastruktūros vystymo (elektros, dujų ir naftos tiekimo tinklų) planų rengimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos energetikos ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. sausio 24 d. įsakymu Nr. 1-10/D1-61 „Dėl Inžinerinės infrastruktūros vystymo (elektros, dujų ir naftos tiekimo tinklų) planų rengimo taisyklių patvirtinimo“;
- Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. rugsėjo 18 d. nutarimu Nr. 1079 „Dėl Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatų patvirtinimo“;
- Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 „Dėl Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- Planų ir programų atrankos dėl strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas, pavirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. D1-456 „Dėl Planų ir programų atrankos dėl strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (kai rengiami neesminiai tokio teritorijų planavimo dokumento pakeitimai);
- Visuomenės dalyvavimo planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūrose bei vertinimo subjektų ir Europos Sąjungos valstybių narių informavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu

[3]
[7] Leidimo išdavimo procedūra yra viena iš dviejų leidimų išdavimo proceso procedūrų, apie kurių siūlomą sąlyginį atskyrimą ir turinį (atsižvelgiant į nacionalinį teisinį reguliavimą) informacija pateikiama vadovo įvade.

Nr. D1-455 „Dėl Visuomenės dalyvavimo planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūrose bei vertinimo subjektų ir Europos Sąjungos valstybių narių informavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

2.1.2. Priimami sprendimai, rengiant BIP teritorijų planavimo dokumentus ir atliekant SPAV

Rengiant BIP teritorijų planavimo dokumentus ir atliekant SPAV priimami šie sprendimai:

- Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas pripažinti BIP ypatingos valstybinės svarbos projektu arba Lietuvos Respublikos Seimo ir (ar) Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas pripažinti BIP valstybei svarbiu projektu (toliau – valstybei svarbus projektas). Nustatoma Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota ar Lietuvos Respublikos Seimo paskirta valstybės institucija, atsakinga už BIP, pripažinto valstybei svarbiu projektu, įgyvendinimą (žr. 1 skyrių). Ši institucija yra valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo organizatorius;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento rengimo pradžios ir planavimo tikslų;
- Planavimo organizatoriaus sprendimu tvirtinama planavimo darbų programa;
- Teritorijos planavimo sąlygas (toliau – planavimo sąlygos) išduodančių institucijų planavimo sąlygų tvirtinimas;
- Planavimo organizatoriaus pritarimas teritorijų planavimo dokumento koncepcijai, jei ji buvo rengta;
- Teritorijų planavimo dokumentą derinančių institucijų derinimo išvados;
- Teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą atliekančios institucijos tikrinimo išvada;
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas dėl valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento patvirtinimo;
- Planavimo organizatoriaus ar teritorijų planavimo dokumentą tvirtinančios institucijos tvirtinama teritorijų planavimo dokumento sprendinių įgyvendinimo programa, jeigu teisės aktuose šią programą numatyta rengti.

2.1.3. Kompetentingų institucijų, kitų institucijų ir suinteresuotųjų subjektų, dalyvaujančių BIP teritorijų planavimo dokumentų rengime ir SPAV, pavadinimai ir ryšio duomenys

Kompetentingos institucijos, kitos institucijos ir suinteresuoti subjektai, dalyvaujantys BIP teritorijų planavimo dokumentų rengime ir SPAV, jų pavadinimai ir ryšio duomenys:

- Lietuvos Respublikos Seimas. Šios institucijos ryšio duomenis rasite čia.
- Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Šios institucijos ryšio duomenis rasite čia.
- Lietuvos Respublikos ministerijos. Šių institucijų ryšio duomenis rasite čia.
- Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – VSTT). Šios institucijos ryšio duomenis rasite čia.
- Savivaldybės, į kurios teritoriją patenka planuojama teritorija, ir su planuojama teritorija besiribojančios savivaldybės. Visų savivaldybių ryšio duomenis rasite čia.
- Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos (toliau - VTPSI). Šios institucijos ryšio duomenis rasite čia.

2.1.4. BIP teritorijų planavimo dokumentų rengimo, SPAV, visuomenės dalyvavimo šiose procedūrose tvarka

Valstybei svarbių projektų teritorijų planavimo dokumentai pradedami rengti ir (ar) keičiami Lietuvos Respublikos Vyriausybei priėmus nutarimą dėl valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento rengimo pradžios ir planavimo tikslų.

Valstybei svarbių projektų teritorijų planavimo dokumentų planavimo organizatorius yra už atitinkamo valstybei svarbaus projekto įgyvendinimą atsakinga Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota ar Seimo paskirta valstybės institucija, išskyrus atvejį, kai vietovės lygmens valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumentui už atitinkamo valstybei svarbaus projekto įgyvendinimą atsakingos Vyriausybės įgaliotos ar Seimo paskirtos valstybės institucijos sprendimu taikoma atitinkamos rūšies vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentų rengimo, derinimo, keitimo, koregavimo, tikrinimo, tvirtinimo, galiojimo, viešinimo ir ginčų sprendimo tvarka. Valstybei svarbių projektų teritorijų planavimo dokumentai, atsižvelgiant į projekto turinį, rengiami kaip kompleksinio teritorijų planavimo dokumentai arba kaip specialiojo teritorijų planavimo dokumentai.

Sprendimo dėl valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento rengimo ir planavimo tikslų projektas likus ne mažiau kaip 10 darbo dienų iki jo priėmimo dienos turi būti paskelbiamas savivaldybės ar sprendimą rengti atitinkamą teritorijų planavimo dokumentą ketinančios priimti valstybės institucijos (kai sprendimą rengti atitinkamą teritorijų planavimo dokumentą priima valstybės institucija) interneto svetainėje, o rengiant savivaldybės ir (ar) vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentą, – ir seniūnijų, kurių teritorijoms rengiamas teritorijų planavimo dokumentas, skelbimų lentoje, informuojant, iki kada ir kokiu adresu galima susipažinti su sprendimo ir planavimo tikslų dokumentais, siųsti pasiūlymus dėl planavimo tikslų.

Teritorijų planavimo procesą sudaro parengiamasis, rengimo ir baigiamasis etapai. Kiekvienas etapas ir jį sudarančios stadijos gali būti pradedami, tik užbaigus ankstesniuosius. Savivaldybės bendrojo plano, savivaldybės dalies bendrojo plano ar detaliojo plano savivaldybės teritorijoje rengimo atvejais kompleksinio teritorijų planavimo proceso rengimo etapo metu savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas, atliekantis savivaldybės vyriausiojo architekto funkcijas, turi pritarti kiekvienos rengimo etapo bendrųjų sprendinių formavimo ir sprendinių konkretizavimo stadijos sprendiniams.

Parengiamajame etape planavimo organizatorius nurodo planuojamą teritoriją, pagal nustatytus planavimo tikslus parengia ir patvirtina planavimo darbų programą, kurioje:

1) numato teritorijų planavimo dokumento uždavinius;
2) nurodo, kokie turi būti atlikti tyrimai ir galimybių studijos;
3) nurodo, ar bus atliekamas SPAV;
4) nurodo, ar bus rengiama teritorijos vystymo koncepcija, ar bus atliekamas koncepcijos nepriklausomas profesinis vertinimas;
5) rengiant kompleksinio teritorijų planavimo dokumentą – nurodo, ar bus rengiamas atviras konkursas geriausiai urbanistinei idėjai atrinkti.

Informuojant apie teritorijų planavimo pradžią valstybės institucijų sprendimai dėl valstybei svarbių projektų teritorijų planavimo dokumentų rengimo pradžios ir planavimo tikslų, planavimo darbų programa ir informacija apie numatomą SPAV rengimą (jei SPAV neatliekamas, nurodomi SPAV neatlikimo motyvai) skelbiami šių valstybės institucijų

buveinėse, interneto svetainėse ir Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų rengimo ir teritorijų planavimo proceso valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje (toliau – TPDRIS). Nurodoma, kam ir kokiu adresu visuomenė gali teikti pasiūlymus, taip pat pateikiami planavimo organizatoriaus, teritorijų planavimo dokumento rengėjo adresai ir telefonų numeriai, elektroninio pašto ir interneto svetainės adresai.

- Parengiamajame etape planavimo organizatorius raštu kreipiasi į Teritorijos planavimo sąlygų išdavimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gegužės 7 d. įsakymu Nr. D1-262 „Dėl Teritorijų planavimo sąlygų išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Teritorijos planavimo sąlygų išdavimo tvarkos aprašas), nurodytas institucijas dėl planavimo sąlygų išdavimo. Šios institucijos privalo išduoti valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento planavimo sąlygas per 15 darbo dienų nuo planavimo organizatoriaus prašymo institucijoje gavimo dienos (išskyrus atvejį, kai vietovės lygmens valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumentui už atitinkamo valstybei svarbaus projekto įgyvendinimą atsakingos Vyriausybės įgaliotos ar Seimo paskirtos valstybės institucijos sprendimu taikoma atitinkamos rūšies vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentų rengimo, derinimo, keitimo, koregavimo, tikrinimo, tvirtinimo, galiojimo, viešinimo ir ginčų sprendimo tvarka). Valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento, rengiamo kaip kompleksinio teritorijų planavimo dokumentas, planavimo organizatorius, atsižvelgdamas į teritorijų planavimo tikslus ir teritorijų planavimo dokumento uždavinius, raštu pateikia prašymus visoms ministerijoms ir institucijoms, nurodytoms Kompleksinėse teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. sausio 2 d. įsakymu Nr. D1-8 „Dėl Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklių patvirtinimo“, savivaldybių, į kurias patenka planuojamos teritorijos, administracijos direktoriams, kad šie išduotų planavimo sąlygas. Valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento, rengiamo kaip specialiojo teritorijų planavimo dokumentas, planavimo organizatorius, atsižvelgdamas į teritorijų planavimo tikslus ir teritorijų planavimo dokumento uždavinius, raštu pateikia prašymus visoms ministerijoms ir institucijoms, nurodytoms atitinkamose specialiojo teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėse, savivaldybių, į kurias patenka planuojamos teritorijos, administracijos direktoriams, kad šie išduotų planavimo sąlygas.

Teritorijų planavimo dokumentų rengėjus pasirenka planavimo organizatoriai Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka ir sudaro su jais projekto rengimo sutartis.

Valstybei svarbių projektų teritorijų planavimo dokumentų rengimo etapą sudaro šios stadijos:

- esamos būklės įvertinimas,
- bendrųjų sprendinių formavimas,
- sprendinių konkretizavimas.

Esamos būklės įvertinimo stadijoje, atsižvelgiant į patvirtintą planavimo darbų programą, atliekamas teritorijos reikmių vertinimas, teritorijos vystymo tendencijų, probleminių situacijų nustatymas, pateikiamos galimo teritorijų vystymo prognozės.

Bendrųjų sprendinių formavimo stadijoje, atsižvelgiant į planuojamą teritoriją, nustatomos planuojamos teritorijos vystymo kryptys. Parengiama teritorijos vystymo koncepcija, jei planavimo darbų programoje numatyta ją rengti, parengiamas atviras konkursas geriausiai urbanistinei idėjai atrinkti, jei tai buvo numatyta planavimo darbų programoje.

- Jei parengiamajame etape nustatyta, kad reikia atlikti valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento SPAV, vadovaujantis Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 „Dėl Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – SPAV tvarkos aprašas), planavimo organizatorius ar jo konsultantas parengia vertinimo apimties nustatymo dokumentą ir teikia jį vertinimo subjektams išvadoms gauti. Planavimo organizatorius ar jo konsultantas išnagrinėjęs vertinimo subjektų išvadas ir atsižvelgdamas į jas papildo ir (arba) pataiso vertinimo apimties nustatymo dokumentą arba motyvuotai šias išvadas atmeta. Sprendimą dėl vertinimo subjektų išvadų atmetimo ir jo motyvų priima plano ar programos rengimo organizatorius, išskyrus VSTT privalomas išvadas dėl reikšmingų pasekmių nustatytoms „Natura 2000“ teritorijoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms. Vadovaujantis vertinimo apimties nustatymo dokumentu ir SPAV tvarkos aprašo reikalavimais, planavimo organizatorius ar jo konsultantas parengia vertinimo ataskaitą. Vertinimo ataskaitoje aprašomos ir įvertinamos valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento koncepcijos sprendinių ir jų alternatyvų įgyvendinimo galimos reikšmingos pasekmės aplinkai. Planavimo organizatorius vertinimo ataskaitą ir valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento koncepcijos sprendinius teisės aktų nustatyta tvarka pateikia vertinimo subjektams ir visuomenei. Planavimo organizatorius ar jo konsultantas išnagrinėjęs vertinimo subjektų išvadas ir atsižvelgdamas į jas papildo ir (arba) pataiso vertinimo ataskaitą ir valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento koncepcijos sprendinius arba motyvuotai šias išvadas atmeta. Sprendimą dėl vertinimo subjektų išvadų atmetimo ir jo motyvų priima plano ar programos rengimo organizatorius, išskyrus VSTT privalomas išvadas dėl reikšmingų pasekmių nustatytoms „Natura 2000“ teritorijoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms. Planavimo organizatorius kartu su konsultantu išnagrinėjęs ir įvertinęs vertinimo subjektų išvadas ir visuomenės pasiūlymus, parengia vertinimo subjektų išvadų derinimo pažymą ir suinteresuotos visuomenės pasiūlymų įvertinimo pažymą.

Kai atliekant SPAV paaiškėja, kad valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento įgyvendinimo pasekmės gali būti reikšmingos kitos Europos Sąjungos valstybės narės aplinkai arba kita Europos Sąjungos valstybė narė, kurioje gali būti reikšmingų pasekmių, pareikalauja, valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento projektas ir atitinkama vertinimo ataskaita tokiai Europos Sąjungos valstybei narei teikiama kuo ankščiau, prieš planavimo organizatoriaus pritarimą koncepcijai. Tarpvalstybines vertinimo konsultacijas koordinuoja Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija (toliau – Aplinkos ministerija).

Kai atliekant vertinimą paaiškėja, kad Lietuvos Respublikoje rengiamo valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento įgyvendinimo pasekmės gali būti reikšmingos užsienio valstybės, ne Europos Sąjungos narės, prisijungusios prie Konvencijos dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste Strateginio aplinkos vertinimo protokolo (toliau – vertinimo protokolas), aplinkai, arba kai tokia valstybė pareikalauja, tarpvalstybinės konsultacijos atliekamos vadovaujantis vertinimo protokolu.

Planavimo organizatorius, pasirinkdamas tinkamiausią valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento koncepcijos alternatyvą, atsižvelgia į vertinimo ataskaitoje pateiktą informaciją, vertinimo subjektų išvadas ir visuomenės pasiūlymus, taip pat tarpvalstybinių konsultacijų, jeigu jos vyko, rezultatus. Kai valstybei svarbaus projekto teritorijų

planavimo dokumento įgyvendinimas gali sukelti reikšmingų pasekmių „Natura 2000“ teritorijoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms, planavimo rengimo organizatorius privalo vadovautis VSTT išvada dėl galimybės priimti ar patvirtinti šį valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumentą.

Kai atliekant valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento vertinimą vyko tarpvalstybinės konsultacijos, planavimo organizatorius valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento koncepcijai gali pritarti tik pasibaigus tarpvalstybinėms konsultacijoms.

Jeigu nustatoma, kad valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento įgyvendinimas sukels reikšmingų pasekmių nustatytoms „Natura 2000“ teritorijoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms ir nėra alternatyvių valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento sprendinių, valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumentas gali būti tvirtinamas ir įgyvendinamas tik, kai jų sprendiniai susiję su žmonių sveikata ar sauga, tam tikrų aplinkos komponentų išsaugojimu arba atsižvelgiant į Europos Komisijos nuomonę dėl kitų svarbių priežasčių. Tokiais atvejais turi būti numatomos ir įgyvendinamos visos įmanomos kompensacijos priemonės, būtinos nustatytų „Natura 2000“ teritorijų ar potencialių „Natura 2000“ teritorijų tinklo vientisumui išsaugoti. Apie šias kompensacijos priemones institucijos, atsakingos už saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo organizavimą, informuoja Europos Komisiją.

Jeigu rengiamas specialiojo teritorijų planavimo dokumentas, koncepcijai raštu turi pritarti planavimo organizatorius, jeigu kompleksinio teritorijų planavimo dokumentas – sprendimu turi pritarti teritorijų planavimo dokumentą tvirtinantis subjektas. Apie pritarimą koncepcijai, koncepcijos sprendinius ir vertinimo ataskaitą (jeigu SPAV atliktas nustatyta tvarka) planavimo organizatorius skelbia sprendimą rengti valstybei svarbių projektų teritorijų planavimo dokumentus priėmusių valstybės institucijų buveinėse, interneto svetainėse ir TPDRIS, informuoja apie suinteresuotos visuomenės galimybes teikti pasiūlymus. Šioje stadijoje teritorijų planavimo dokumentų rengėjas gali kreiptis į planavimo sąlygas išdavusias institucijas dėl planavimo sąlygų įvykdymo, o planavimo sąlygas išdavusios institucijos šiuo atveju privalo teikti konsultacijas.

Sprendinių konkretizavimo stadijoje, atsižvelgiant į planavimo tikslus ir teritorijų planavimo dokumento uždavinius ir vadovaujantis koncepcijos sprendiniais, kuriems pritarė planavimo organizatorius, parengiami konkretūs valstybei svarbių projektų teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai (aiškinamasis raštas, brėžiniai).

Valstybei svarbių projektų teritorijų planavimo dokumentų baigiamąjį etapą sudaro šios stadijos: teritorijų planavimo dokumento sprendinių viešinimas, teritorijų planavimo dokumento derinimas, teritorijų planavimo dokumento tikrinimas, teritorijų planavimo dokumento tvirtinimas ir registravimas Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų registre.

Teritorijų planavimo viešinimą užtikrina planavimo organizatorius. Teritorijų planavimo dokumento sprendinių viešinimo stadiją sudaro susipažinimas su parengtais teritorijų planavimo dokumentais, pasiūlymų nagrinėjimas, viešas svarstymas ar susipažinimas su parengtu valstybės lygmens teritorijų planavimo dokumentu:

1) planavimo organizatorius apie parengtą valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumentą, susipažinimo su šiuo dokumentu ir jo viešo svarstymo ar susipažinimo su parengtu valstybės lygmens teritorijų planavimo dokumentu tvarką, vietą ir laiką turi paskelbti TPDRIS, savo interneto svetainėje, seniūnijos skelbimų lentoje, taip pat apie tai raštu pranešti

žemės sklypų, kurie patenka į valstybei svarbaus projekto teritoriją ir kurie su šia teritorija ribojasi, valdytojams ir naudotojams bei kito nekilnojamojo turto, esančio tokiuose žemės sklypuose, savininkams ar naudotojams. Šie pranešimai siunčiami Lietuvos Respublikos žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatymo (toliau – Žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatymas) 16 straipsnyje nustatyta tvarka;

2) susipažinti su parengtais valstybei svarbių projektų teritorijų planavimo dokumentais skiriama ne mažiau kaip 2 mėnesiai nuo jų paskelbimo TPDRIS, iš jo ne mažiau kaip vienas mėnuo – viešai ekspozicijai;

3) pasibaigus susipažinti su parengtu teritorijų planavimo dokumentu skirtam laikui, planavimo organizatorius parengto teritorijų planavimo dokumento sprendinius, juos iliustruojančią medžiagą, informaciją apie gautus pasiūlymus ir vertinimo ataskaitą (jeigu SPAV atliktas nustatyta tvarka) pristato visuomenei per viešą svarstymą susipažinimo su parengtu valstybės lygmens teritorijų planavimo dokumentu metu;

4) pasiūlymai dėl valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento sprendinių planavimo organizatoriui teikiami raštu arba TPDRIS per visą teritorijų planavimo dokumento rengimo laikotarpį iki viešo svarstymo (ir jo metu) ar susipažinimo su parengtu valstybės lygmens teritorijų planavimo dokumentu ir jo metu. Po viešo svarstymo ar pasibaigus susipažinimo su parengtais valstybės lygmens teritorijų planavimo dokumentais terminui pateikti pasiūlymai dėl valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento sprendinių nepriimami. Planavimo organizatorius per 10 darbo dienų (dėl savivaldybės lygmens teritorijų planavimo dokumentų – per 15 darbo dienų) nuo viešo svarstymo dienos ar per 15 darbo dienų nuo susipažinimo su parengtais valstybės lygmens teritorijų planavimo dokumentais termino pabaigos išnagrinėja visuomenės pateiktus pasiūlymus, parengia priimtų ir motyvuotai atmestų pasiūlymų apibendrinimo medžiagą ir motyvuotai raštu atsako pasiūlymus pateikusiems asmenims. Šie asmenys per 10 darbo dienų nuo atsakymo gavimo dienos, o tais atvejais, kai planavimo organizatorius per nustatytus terminus atsakymo nepateikė – per 10 darbo dienų nuo tos dienos, kurią atsakymas turėjo būti pateiktas, turi teisę kreiptis su skundu į apygardos administracinį teismą dėl planavimo organizatoriaus pateikto atsakymo arba dėl to, kad atsakymas nebuvo pateiktas. Teismas, gavęs tokį skundą, nustato planavimo organizatoriui 10 darbo dienų terminą raštu pateikti savo atsiliepimą į skundą. Ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo planavimo organizatoriaus atsiliepimo į skundą pateikimo dienos teismas nutartimi išsprendžia klausimą, ar dėl paduoto skundo reikia stabdyti tolesnę valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento rengimo, derinimo ir tvirtinimo procedūrą;

5) Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo 23 straipsnio 5 dalyje numatyta apygardos administracinio teismo nutartis per 5 darbo dienas nuo jos paskelbimo dienos gali būti skundžiama Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka paduodant atskirąjį skundą. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas tokį atskirąjį skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo atskirojo skundo gavimo dienos. Šio straipsnio 5 dalyje numatytas skundas apygardos administraciniame teisme turi būti išnagrinėtas iš esmės per 30 darbo dienų nuo šio straipsnio 5 dalyje nurodytos nutarties priėmimo dienos, o apeliacinis skundas – per 30 darbo dienų nuo apeliacinio skundo priėmimo dienos.

Valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento sprendiniai derinami su

institucijomis, išdavusiomis planavimo sąlygas. Derinimo procedūros atliekamos ir derinimo išvada ar atsisakymo derinti valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumentą motyvuota išvada paskelbiamos TPDRIS. Šios institucijos ne vėliau kaip per 15 darbo dienų nuo teritorijų planavimo dokumento pateikimo joms dienos išnagrinėja teritorijų planavimo dokumentą ir pateikia derinimo išvadą ar atsisakymo derinti valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumentą motyvuotą išvadą. Teritorijų planavimo dokumentas yra suderintas, jeigu jam pritarė ir išvadas pateikė visos derinant teritorijų planavimo dokumentą dalyvaujančios derinančios institucijos. Jeigu per nustatytą terminą institucija nepateikia pastabų dėl valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento, laikoma, kad ši institucija pastabų neturėjo ir valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumentą suderino. Tais atvejais, kai per nustatytą terminą institucija motyvuotai atsisako derinti valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumentą arba šis teritorijų planavimo dokumentas derinamas su išlygomis, planavimo organizatorius, atsižvelgdamas į planavimo sąlygas išdavusios institucijos motyvus dėl atsisakymo derinti valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumentą arba į nurodytus teritorijų planavimo dokumento sprendinių pakeitimus, gali atitinkamai pakeisti valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento sprendinius. Tais atvejais, kai planavimo organizatorius pagrįstai mano, kad planavimo sąlygas išdavusios institucijos nurodyti valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento sprendinių pakeitimai nereikalingi, arba kai atsisakoma derinti valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumentą nenurodant motyvų, planavimo organizatorius, pateikdamas motyvuotą paaiškinimą, turi teisę teikti valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumentą teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą atliekančiai institucijai tikrinti ir išvadai dėl tikrinimo pateikti, o Lietuvos Respublikos Vyriausybei – šį dokumentą tvirtinti ir be atitinkamos institucijos suderinimo. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, įvertinusi planavimo organizatoriaus pateiktus motyvus, turi teisę patvirtinti su atitinkama institucija nesuderintą valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumentą.

Prieš valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento patvirtinimą teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą atliekanti institucija ne vėliau kaip per 15 darbo dienų nuo teritorijų planavimo dokumento gavimo dienos patikrina ir pateikia išvadą dėl valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento tvirtinimo. Jeigu teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą atliekančios institucijos išvada yra neigiama, planavimo organizatorius privalo nedelsdamas ištaisyti išvadoje nurodytus trūkumus. Kai išvadoje nurodyti trūkumai ištaisyti, teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą atliekanti institucija, laikydamasi šioje dalyje nustatytų terminų ir tvarkos, iš naujo teikia išvadą dėl valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento tvirtinimo.

Kai teritorijų planavimo valstybinę priežiūrą atliekanti institucija pritaria valstybei svarbaus objekto teritorijų planavimo dokumento teikimui tvirtinti, planavimo organizatorius teikia šį dokumentą tvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybei (išskyrus atvejį, kai vietovės lygmens valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumentui už atitinkamo valstybei svarbaus projekto įgyvendinimą atsakingos Vyriausybės įgaliotos ar Seimo paskirtos valstybės institucijos sprendimu taikoma atitinkamos rūšies vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentų rengimo, derinimo, keitimo, koregavimo, tikrinimo, tvirtinimo, galiojimo, viešinimo ir ginčų sprendimo tvarka). Valstybei svarbaus objekto teritorijų planavimo dokumentas patvirtinamas ar atsisakoma jį tvirtinti vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės darbo

reglamentu per 3 mėnesius nuo jo pateikimo dienos.

- Patvirtinus valstybei svarbaus objekto teritorijų planavimo dokumentą, planavimo organizatorius, vadovaujantis Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. rugsėjo 18 d. nutarimu Nr. 1079 „Dėl Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatų patvirtinimo“, informuoja visuomenę, o vertinimo subjektus ir Europos Sąjungos valstybes, dalyvavusias tarpvalstybinėse konsultacijose, jeigu jos vyko, - Visuomenės dalyvavimo planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūrose bei vertinimo subjektų ir Europos Sąjungos valstybių narių informavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 27 d. įsakymu Nr. D1-455 „Dėl Visuomenės dalyvavimo planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūrose bei vertinimo subjektų ir Europos Sąjungos valstybių narių informavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatyta tvarka ir praneša, kur galima susipažinti su: patvirtintu valstybei svarbaus objekto teritorijų planavimo dokumentu; numatytomis valstybei svarbaus objekto teritorijų planavimo dokumento įgyvendinimo pasekmių stebėsenos priemonėmis; parengta vertinimo subjektų išvadų derinimo pažyma ir suinteresuotos visuomenės pasiūlymų įvertinimo pažyma ir aprašymu, kuriame trumpai nurodyta:

- kaip aplinkos apsaugos klausimai atsispindi valstybei svarbaus objekto teritorijų planavimo dokumente;
- kaip priimant sprendimą atsižvelgta į vertinimo ataskaitoje pateiktą informaciją, vertinimo subjektų išvadas, visuomenės pasiūlymus;
- kaip priimant sprendimą atsižvelgta į tarpvalstybinių konsultacijų rezultatus, jeigu jos vyko;
- kodėl atsižvelgiant į kitas svarstytas alternatyvas pasirinkta priimtoji valstybei svarbaus objekto teritorijų planavimo dokumento koncepcijos alternatyva.

Valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumentas įsigalioja kitą dieną po šio teritorijų planavimo dokumento paskelbimo Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų registre, jeigu sprendime dėl teritorijų planavimo dokumento patvirtinimo nenustatyta vėlesnė jo įsigaliojimo data. Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos institucijos ar institucijų sprendimai, kuriais patvirtinti teritorijų planavimo dokumentai, su nuoroda į šiuos dokumentus skelbiami Teisės aktų registre. Oficialus informacinis pranešimas apie teritorijų planavimo dokumento patvirtinimą skelbiamas teritorijų planavimo dokumentą tvirtinančios institucijos svetainėje ir TPDRIS.

2.2. BIP poveikio aplinkai vertinimas

2.2.1. Įvadas ir bendra informacija apie poveikio aplinkai vertinimą

Šiame skyriuje pateikiama informacija apie planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo (PAV) proceso etapus ir procedūras, taikomas BIP. Taip pat nagrinėjami BIP įgyvendinimui aktualūs nacionalinės teisės aspektai, apžvelgiami ir vaizdžiai schemomis pavaizduojami atskiri poveikio aplinkai vertinimo proceso etapai ir procedūros.

Poveikio aplinkai vertinimas – planuojamos ūkinės veiklos galimo poveikio aplinkai nustatymo, apibūdinimo ir išvadų teikimo procesas, kuris apima:

– poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjo atliekamą planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą, poveikio aplinkai vertinimo programos, jeigu poveikio aplinkai vertinimo programa rengiama poveikio aplinkai vertinimą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka, ir poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos parengimą;

– poveikio aplinkai vertinimo subjektų atliekamą poveikio aplinkai vertinimo dokumentų nagrinėjimą ir įvertinimą, suinteresuotos visuomenės pasiūlymų nagrinėjimą ir įvertinimą, taip pat, išvadų dėl poveikio aplinkai vertinimo programos ir poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos bei planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai parengimą;

– visuomenės informavimą, suinteresuotos visuomenės dalyvavimą poveikio aplinkai vertinimo procese, kai atliekamas tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimas, – ir konsultacijas su kitomis valstybėmis;

– atsakingosios institucijos atliekamą poveikio aplinkai vertinimo dokumentų nagrinėjimą ir įvertinimą, suinteresuotos visuomenės pasiūlymų nagrinėjimą ir įvertinimą, poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjo ir (ar) planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus pateiktos papildomos informacijos nagrinėjimą ir įvertinimą, atsižvelgiant į poveikio aplinkai vertinimo subjektų išvadas dėl poveikio aplinkai vertinimo programos, poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos ir planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai, į tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimo, jeigu toks atliktas, rezultatus;

– atsakingosios institucijos sprendimo dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai priėmimą ir jo viešinimą.

Pagrindiniame teisės akte, reglamentuojančiame planuojamos ūkinės veiklos PAV – Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme (atkreipiame dėmesį, kad 2023 m. sausio 1 d. įsigaliojo nauja jo redakcija), išskiriami šie PAV tikslai:

1) nustatyti, apibūdinti ir įvertinti galimą tiesioginį ir netiesioginį planuojamos ūkinės veiklos poveikį šiems aplinkos elementams: dirvožemiui, žemės paviršiui ir jos gelmėms, orui, vandeniui, klimatui, kraštovaizdžiui ir biologinei įvairovei, ypatingą dėmesį skiriant Europos Bendrijos svarbos rūšims ir natūralioms buveinėms, taip pat kitoms pagal Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymą saugomoms rūšims, materialinėms vertybėms, nekilnojamosioms kultūros vertybėms ir šių elementų tarpusavio sąveikai;

2) nustatyti, apibūdinti ir įvertinti galimą tiesioginį ir netiesioginį planuojamos ūkinės veiklos sukeliamų biologinių, cheminių ir fizikinių veiksnių poveikį visuomenės sveikatai, taip pat aplinkos elementų ir visuomenės sveikatos tarpusavio sąveikai;

3) nustatyti galimą planuojamos ūkinės veiklos poveikį 1 punkte nurodytiems aplinkos elementams ir visuomenės sveikatai dėl planuojamos ūkinės veiklos pažeidžiamumo rizikos dėl ekstremaliųjų įvykių ir (ar) galimų ekstremaliųjų situacijų;

4) nustatyti priemones, kurių numatoma imtis siekiant išvengti numatomo reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai ir visuomenės sveikatai, jį sumažinti, atkurti, kas pažeista, ar, jeigu įmanoma, jį kompensuoti;

5) nustatyti, ar planuojama ūkinė veikla, įvertinus jos pobūdį, mastą, vietą ir (ar) poveikį aplinkai, atitinka aplinkos apsaugos, visuomenės sveikatos, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos, gaisrinės saugos ir civilinės saugos teisės aktų reikalavimus, ar ji nedarys reikšmingo neigiamo poveikio 1 punkte nurodytiems aplinkos elementams, visuomenės sveikatai ir jų

tarpusavio sąveikai.

Reikia pažymėti, kad poveikio aplinkai vertinimas yra prevencinis aplinkos apsaugos instrumentas, todėl ypač svarbu, kad jis būtų atliekamas kuo ankstesniame projekto planavimo etape, kai dar galima nagrinėti vietos, technologines ir kitas projekto alternatyvas.

2.2.2. Teisės aktai, reglamentuojantys poveikio aplinkai vertinimą

Poveikio aplinkai vertinimą Lietuvos Respublikoje reglamentuoja žemiau išvardyti aktualūs teisės aktai.

Tarptautiniai teisės aktai

- Konvencija dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste (Espoo, 1991)
- 1991 m. Konvencijos dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste pirmasis ir antrasis pakeitimai ir 1991 m. Konvencijos dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste Strateginio aplinkos vertinimo protokolas
- Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES 2011 m. gruodžio 13 d. dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo, su pakeitimais, padarytais 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/52/ES (kodifikuota redakcija)
- Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Lenkijos Respublikos Vyriausybės susitarimas dėl Konvencijos dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste įgyvendinimo

Lietuvos Respublikos įstatymai

- Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas (nauja redakcija nuo 2023 m. sausio 1 d.)
- Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas

Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymą įgyvendinantys teisės aktai

- Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. spalio 31 d. įsakymas Nr. D1-885 „Dėl Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (nauja redakcija nuo 2023 m. gegužės 23 d.)
- Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. spalio 16 d. įsakymas Nr. D1-845 „Dėl Planuojamos ūkinės veiklos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“
- Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gegužės 22 d. įsakymas Nr. D1-255 „Dėl Planų ar programų ir planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000" teritorijoms reikšmingumo nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“

Atkreipiame dėmesį, kad 2023 m. gegužės 23 d. Aplinkos ministras patvirtino nauja redakcija išdėstytą 2017 m. spalio 31 d. įsakymą Nr. D1-885 „Dėl Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, kuriuo tvirtinami 4 atskiri aprašai:

1. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procedūrų vykdymo tvarkos aprašas;
2. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengimo tvarkos

aprašas;

3. Planuojamos ūkinės veiklos tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimo procedūrų vykdymo tvarkos aprašas;

4. Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos aprašas.

2.2.3. Poveikio aplinkai vertinimo proceso dalyviai

Siekiant užtikrinti efektyvų dialogą viso poveikio aplinkai vertinimo metu ir jo skaidrumą, PAV įstatyme numatyti šie proceso dalyviai: **atsakingoji institucija, poveikio aplinkai vertinimo subjektai, planuojamos ūkinės veiklos organizatorius, jo įgaliotas poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjas, suinteresuota visuomenė** ir tais atvejais, kai atliekamas tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimas – **tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimo procesą koordinuojanti institucija**. Žemiau pateikiama informacija apie šiuos dalyvius ir jų atliekamas funkcijas.

Pagrindinė PAV procese dalyvaujanti ir sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai priimanti institucija yra **atsakingoji institucija**. Ji koordinuoja PAV procesą, nagrinėja, vertina ir tvirtina PAV programas, nagrinėja ir vertina PAV ataskaitas, nagrinėja ir vertina suinteresuotos visuomenės pasiūlymus ir šių pasiūlymų įvertinimą, priima sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai, informuoja visuomenę. Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliojimu šias funkcijas atlieka Aplinkos apsaugos agentūra.

Poveikio aplinkai vertinimo subjektais vadinamos kitos institucijos (išskyrus atsakingąją instituciją) pagal kompetenciją dalyvaujančios PAV procese. Ši sąvoka apima valstybės institucijas ir savivaldybės merą ar jo įgaliotą savivaldybės administracijos direktorių. PAV subjektai nagrinėja suinteresuotos visuomenės pasiūlymus ir šių pasiūlymų įvertinimą, nagrinėja ir vertina PAV dokumentus ir teikia motyvuotas išvadas dėl PAV dokumentų ir planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai. PAV įstatyme išskiriami šie PAV subjektai:

a) savivaldybės, kurios teritorijoje planuojama ūkinė veikla, meras jo įgaliotas savivaldybės administracijos direktorius. Teikia išvadas dėl planuojamos ūkinės veiklos PAV ir šios veiklos galimo poveikio aplinkai, atsižvelgdamas į patvirtintų ir galiojančių teritorijų planavimo dokumentų sprendinius, galimybes pagal teritorijų planavimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus juos keisti, galimą poveikį savivaldybės įsteigtoms saugomoms teritorijoms ir pagal Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymą vykdomos savivaldybės aplinkos stebėsenos (monitoringo) duomenis;

b) sveikatos apsaugos ministro įgaliotos institucijos. Teikia išvadas dėl planuojamos ūkinės veiklos veiksnių, darančių įtaką visuomenės sveikatai, galimo poveikio visuomenės sveikatai;

c) vidaus reikalų ministro įgaliotos institucijos, atsakingos už gaisrinę ir civilinę saugą. Teikia išvadas dėl planuojamos ūkinės veiklos vykdymo metu galimų įvykių, ekstremaliųjų įvykių, ekstremaliųjų situacijų, numatomų priemonių joms išvengti ar sušvelninti ir padariniams likviduoti;

d) kultūros ministro įgaliotos institucijos, atsakingos už kultūros vertybių apsaugą. Teikia išvadas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos srityje dėl galimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio nekilnojamajam kultūros paveldui;

e) aplinkos ministro įgaliotos saugomų teritorijų institucijos, kurios dalyvauja PAV kai planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas gali daryti poveikį valstybės saugomoms teritorijoms, įskaitant Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijas; Vyriausybės tvirtinamame Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane apibrėžtoms ypač saugomo kraštovaizdžio teritorijoms ir ypač raiškiems kraštovaizdžio kompleksams; saugomų rūšių radavietėms ar augavietėms. Teikia išvadas dėl planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio valstybės saugomoms teritorijoms, įskaitant Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijas; Vyriausybės tvirtinamame Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane apibrėžtoms ypač saugomo kraštovaizdžio teritorijoms ir ypač raiškiems kraštovaizdžio kompleksams; saugomų rūšių radavietėms ar augavietėms;

f) Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, dalyvaujanti kai planuojama ūkinė veikla susijusi su branduolinės energetikos objektais;

g) kitos valstybės institucijos ir kitos (-ų) savivaldybės (-ių) meras (-ai) ar jo (jų) įgaliotas (-i) savivaldybės administracijos direktorius (-iai), įtrauktas (-i) į poveikio aplinkai vertinimo procesą PAV įstatyme nustatyta tvarka. Šios institucijos įtraukiamos tais atvejais, kai atsakingoji institucija poveikio aplinkai vertinimo dokumentų nagrinėjimo metu, atsižvelgdama į planuojamos ūkinės veiklos pobūdį, mastą, vietos ir aplinkos ypatumus, aplinkos ministro nustatyta tvarka pakviečia jas dalyvauti poveikio aplinkai vertinimo procese. Tokiais atvejais atsakingoji institucija raštu praneša planuojamos ūkinės veiklos organizatoriui ir poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjui, kokios papildomos institucijos dalyvauja poveikio aplinkai vertinimo procese.

Planuojamos ūkinės veiklos organizatoriumi vadinamas fizinis asmuo, juridinis asmuo ar jo padalinys (įskaitant užsienio valstybės juridinį asmenį ir kitą organizaciją, taip pat jų padalinį), planuojantys ūkinę veiklą, kurios poveikis aplinkai privalo būti vertinamas. Organizatorius savo lėšomis organizuoja poveikio aplinkai vertinimo procedūras, rengia pranešimą apie poveikio aplinkai vertinimo pradžią, dalyvauja PAV procese teisės aktų numatyta tvarka.

Organizatoriaus įgaliotas **poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjas** nustato, apibūdina ir įvertina planuojamos ūkinės veiklos galimą poveikį aplinkai, rengia pranešimą apie poveikio aplinkai vertinimo pradžią, poveikio aplinkai vertinimo dokumentus, atlieka kitas PAV procedūras teisės aktų numatyta tvarka.

Suinteresuota visuomenė yra neatsiejamas PAV proceso dalyvis. PAV įstatyme ji apibrėžiama kaip visuomenė, kuriai daro arba gali daryti poveikį sprendimai, veiksmai ar neveikimas poveikio aplinkai vertinimo srityje arba kuri yra suinteresuota atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo ir (ar) poveikio aplinkai vertinimo procesu. Pagal šią apibrėžtį viešieji juridiniai asmenys (išskyrus valstybės ar savivaldybės, jų institucijų įsteigtus juridinius asmenis), kurie skatina aplinkos apsaugą, visais atvejais laikomi suinteresuotais asmenimis.

Tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimo procesą koordinuojanti institucija dalyvauja PAV procese tais atvejais, kai atliekamas tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimas, t. y. kai Lietuvoje planuojamos ūkinės veiklos poveikis gali būti reikšmingas kitos valstybės aplinkai. Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės suteiktus įgaliojimus tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimo poreikį nustato ir šio vertinimo procesą koordinuoja Aplinkos ministerija.

2.2.4. Atsakingosios institucijos, poveikio aplinkai vertinimo subjektų, dalyvaujančių poveikio aplinkai vertinimo procese, tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimo procesą koordinuojančios institucijos pavadinimai ir ryšio (kontaktiniai) duomenys

Kontaktinė PAV procese dalyvaujančių valstybės institucijų informacija pateikiama Aplinkos ministerijos interneto svetainėje – https://am.lrv.lt, rubrikoje „Veiklos sritys“ – „Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas“ – „PAV procese dalyvaujančių institucijų kontaktinė informacija“. Patogumo dėlei ši informacija taip pat pateikiama žemiau.

Aplinkos apsaugos agentūra – atsakingoji institucija
A. Juozapavičiaus g. 9, Vilnius
Mob. tel. +370 682 92653
El. paštas: aaa@gamta.lt
Interneto svetainė: https://aaa.lrv.lt/

Aplinkos ministerija – institucija, koordinuojanti tarpvalstybinio PAV procesą
A. Jakšto g. 4, Vilnius
Mob. tel.: +370 626 22252
El. paštas: info@am.lt
Interneto svetainė: https://am.lrv.lt/

Savivaldybės, kurios teritorijoje planuojama ūkinė veikla, meras ar jo įgaliotas savivaldybės administracijos direktorius
Savivaldybių merai ir kontaktinė informacija pateikiama:
https://www.lsa.lt/nariai-savivaldybes/
https://www.lrvalstybe.lt/savivaldybes

Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos
Kalvarijų g. 153, Vilnius
Tel. (8 5) 212 40 98
El. paštas: info@nvsc.lt
Interneto svetainė: https://nvsc.lrv.lt/

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos
Švitrigailos g. 18, Vilnius
Tel. (8 707) 56 880, (8 707) 56 866
El. paštas: pagd@vpgt.lt
Interneto svetainė: https://pagd.lrv.lt/

Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos
Šnipiškių g. 3, Vilnius
Tel. (8 5) 273 42 56
El. paštas: centras@kpd.lt
Interneto svetainė: https://kpd.lrv.lt/

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos
Antakalnio g. 25, Vilnius
Tel. (8 5) 272 32 84
El. paštas: vstt@vstt.lt
Interneto svetainė: https://vstt.lrv.lt/

Saugomų teritorijų direkcijų kontaktinė informacija
https://vstt.lrv.lt/lt/saugomu-teritoriju-direkciju-kontaktai

Radiacinės saugos centras
Kalvarijų g. 153, Vilnius
Tel. (8 5) 236 19 36
El. paštas: rsc@rsc.lt
Interneto svetainė: https://www.rsc.lt/

Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija
Goštauto g. 12, Vilnius
Tel. (8 5) 266 15 84
El. paštas: atom@vatesi.lt
Interneto svetainė: https://www.vatesi.lt/

2.2.5. Poveikio aplinkai vertinimo etapai ir procedūros

Nors kiekvienas BIP yra individualus, PAV proceso struktūra, sudaryta iš vienas po kito einančių etapų ar procedūrų (žr. 1 pav.), yra tokia pati, nepriklausomai nuo projekto pobūdžio.

Tačiau reikia atkreipti dėmesį, kad planuojant įgyvendinti BIP „Natura 2000“ teritorijose ar netoli jų, PAV proceso metu reikės įvertinti galimą projekto poveikį šioms teritorijoms ir jose saugomoms rūšims ar buveinėms, taip pat atsižvelgiant į 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos nuostatas.

Be to, jeigu Lietuvos Respublikos teritorijoje numatomo vykdyti projekto poveikis gali būti reikšmingas kitos valstybės aplinkai, atliekamos ir tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimo procedūros (žr. skyrių „Tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimas“).

Svarbu pastebėti, kad planuojamos ūkinės veiklos PAV dokumentams rengti neprivalomas atestatas ar licencija. Tačiau teisės aktai numato specialius reikalavimus, kuriuos turi atitikti PAV dokumentų rengėjas. Jis turi būti nepriekaištingos reputacijos, turėti aukštąjį išsilavinimą srities, kuri atitinka rengiamų poveikio aplinkai vertinimo dokumentų ar jų dalių specifiką ir ne mažesnę kaip vienų metų darbo patirtį šioje srityje (juridinio asmens atveju – būti nepriekaištingos reputacijos ir turėti specialistų, turinčių minėtą išsilavinimą ir darbo patirtį).

Kitose skirsnio dalyse trumpai aprašomas kiekvienas iš šių PAV proceso etapų. Šiame vadove nenagrinėjamos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo procedūros, nes BIP apimtyje planuojama ūkinė veikla įrašyta į Planuojamos ūkinės veiklos, kurios poveikis aplinkai privalo būti vertinamas, rūšių sąrašą, nurodytą PAV įstatymo 1 priede, t. y. tokiai veiklai atliekamas planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas be atrankos procedūrų.

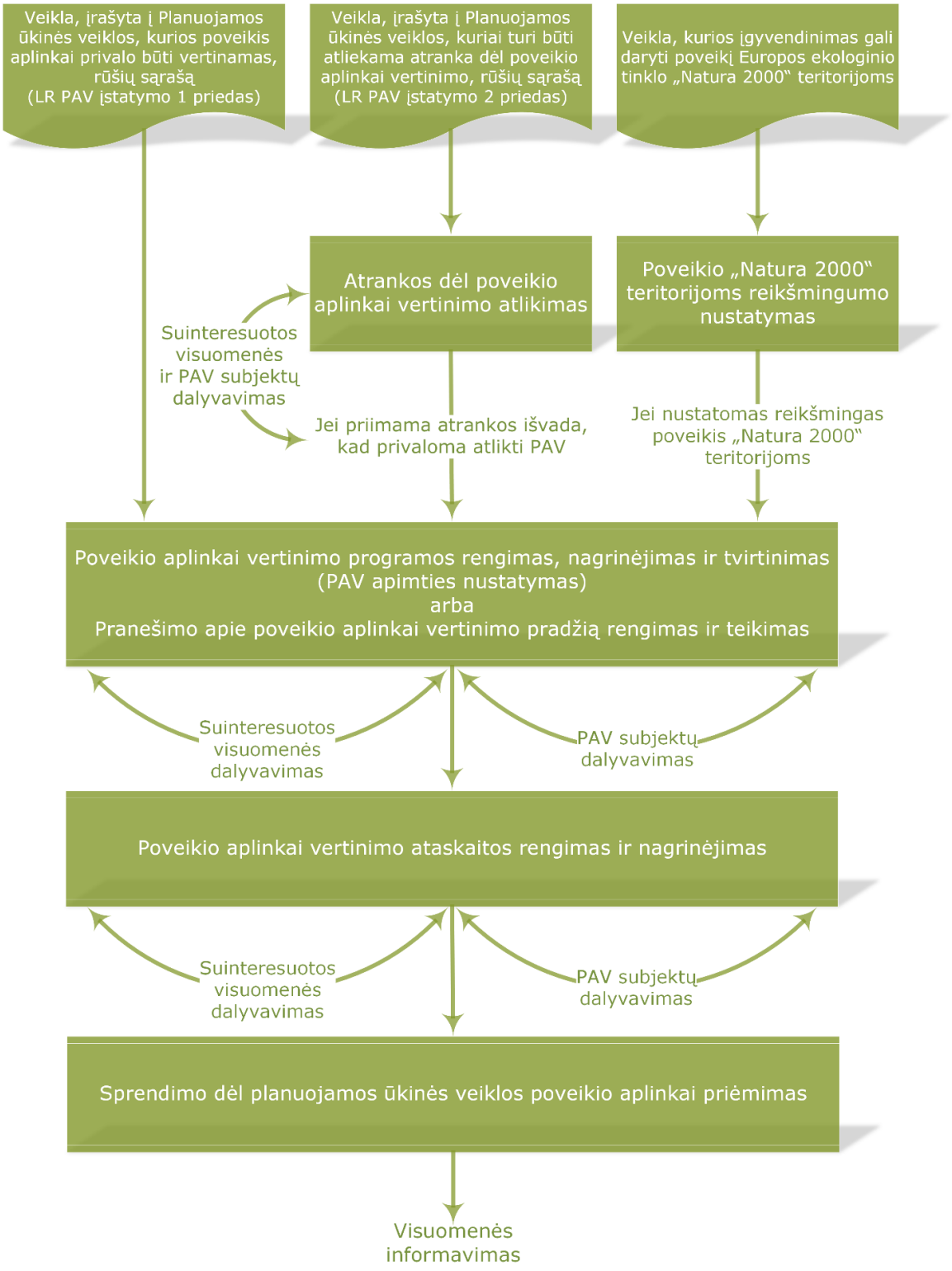

1 pav. Bendra poveikio aplinkai vertinimo proceso struktūra

2.2.5.1.Poveikio aplinkai vertinimo programos rengimas ir nagrinėjimas (PAV apimties nustatymas)

PAV apimties nustatymą galima apibūdinti kaip PAV proceso etapą, kurio metu bendru proceso dalyvių sutarimu nustatomos galimos planuojamos ūkinės veiklos vietos, technologijos ar kitokios alternatyvos, kurios bus vertinamos tolesnių PAV proceso etapų metu, identifikuojami svarbiausi (pvz., dėl gamtinės-ekologinės, kultūros paveldo ar visuomenės priskiriamos vertės) aplinkos komponentai, kurių atžvilgiu bus vertinamas galimas planuojamos ūkinės veiklos poveikis, išskiriamas potencialiai reikšmingas poveikis, kuris turės būti vertinamas ir parenkami tinkamiausi metodai, kurie bus naudojami šiam poveikiui įvertinti.

Lietuvoje PAV apimties nustatymo etapą sudaro PAV programos – specialaus PAV dokumento, nustatančio vertinimo apimtį, PAV ataskaitos turinį ir joje privalomus išnagrinėti klausimus rengimo, nagrinėjimo ir tvirtinimo procedūros. Šis PAV etapas gali būti ypač naudingas planuojamos ūkinės veiklos organizatoriui dėl kelių priežasčių. Visų pirma, PAV programos rengimo, nagrinėjimo ir tvirtinimo metu sudaromos galimybės nustatyti klausimus, kurie gali būti ypač svarbūs priimant sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai ir sutaupyti laiką bei lėšas, atmetant perteklinius, ne tokius svarbius klausimus. Tuo pačiu sumažinama tikimybė, kad atsakingoji institucija ar PAV subjektai vėliau prašys papildomos informacijos ar teiks motyvuotus reikalavimus pataisyti ar papildyti PAV ataskaitą. Tai ypač aktualu vertinimo metodų pasirinkimo atžvilgiu, nes dėl netinkamų, atsakingajai institucijai ir (ar) PAV subjektams nepriimtinų vertinimo metodų pasirinkimo gali prireikti pakartotinai vertinti galimą poveikį ir iš esmės perrašyti jau parengtą PAV ataskaitą. Taip pat labai svarbu, kad PAV ataskaitos rengėjai galėtų kuo anksčiau pradėti konsultacijas su atsakingąją institucija, PAV subjektais ir visuomene ir kuo anksčiau sužinotų, kokios planuojamos ūkinės veiklos vietos, technologinės ar kitos alternatyvos turi būti nagrinėjamos PAV ataskaitoje, kokiems aplinkos komponentams PAV subjektai ir visuomenė priskiria didžiausią reikšmę, koks potencialiai reikšmingiausias poveikis yra siejamas su konkrečios planuojamos ūkinės veiklos rūšimi ir kokios poveikio mažinimo priemonės galėtų (ar turėtų) būti numatomos.

Programą rengia poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjas, o jos privalomas turinys reglamentuojamas Aplinkos ministro patvirtintame Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengimo tvarkos apraše:

– glaustas planuojamos ūkinės veiklos ir jos vietos aprašymas nurodant veiklos technines charakteristikas ir technologinį procesą, reikalingus energijos išteklius, numatomas naudoti žaliavas, medžiagas ir jų kiekį, gamtos išteklių (gyvosios ir negyvosios gamtos elementų), ypač vandens, žemės paviršiaus ir jos gelmių, dirvožemio, biologinės įvairovės naudojimo mastą, teritorijos naudojimo reglamentą (žemės naudojimo paskirtį ir būdus) pasirengimo planuojamai ūkinei veiklai, statybos, ūkinės veiklos vykdymo ir nutraukimo etapais;

– informacija apie numatomas nagrinėti pagrįstas alternatyvas (pvz., vietos, laiko, techninių ir technologinių sprendinių, poveikį aplinkai mažinančių priemonių), įskaitant „nulinę“ alternatyvą (kai veikla nevykdoma);

– glaustas aprašymas, kokiai teritorijai ir kuriems aplinkos elementams bus nagrinėjamas ir vertinamas planuojamos ūkinės veiklos poveikis ir kokiais aspektais bus vertinamas poveikis visuomenės sveikatai;

– informacija apie poveikio aplinkai prognozavimo ir vertinimo metodus, kuriuos numatoma taikyti atliekant vertinimą, ir numatomas priemones planuojamos ūkinės veiklos neigiamam poveikiui aplinkai išvengti, sumažinti ar kompensuoti, kai šios priemonės žinomos rengiant PAV programą;

– informacija apie galimą reikšmingą planuojamos ūkinės veiklos poveikį kitos Europos Sąjungos valstybės narės aplinkai ir (ar) užsienio valstybės, ne Europos Sąjungos valstybės narės, kuri yra prisijungusi prie Jungtinių Tautų Organizacijos 1991 m. konvencijos dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste (toliau – Espo konvencija) (toliau – poveikį aplinkai patirianti valstybė), aplinkai.

Parengus PAV programą, atliekamos jos viešinimo, nagrinėjimo ir tvirtinimo procedūros (žr. 2 pav.).

Visų pirma, parengęs PAV programą, PAV dokumentų rengėjas turi sudaryti galimybes visuomenei su ja susipažinti ir teikti savo pasiūlymus. Šiuo tikslu PAV dokumentų rengėjas paskelbia nustatytos apimties informaciją savo ir (ar) planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus interneto svetainėje, savivaldybės (-ių), kurios (-ių) teritorijoje (-ose) planuojama ūkinė veikla, periodiškai leidžiamame ir platinamame vietiniame laikraštyje, o jeigu toks neleidžiamas – regioniniame ar nacionaliniame laikraštyje. Šią informaciją PAV dokumentų rengėjas taip pat turi pateikti atsakingajai institucijai – Aplinkos apsaugos agentūrai ir savivaldybės (-ių), kurios (-ių) teritorijoje (-ose) planuojama ūkinė veikla, administracijai (-oms). Aplinkos apsaugos agentūra (AAA) gautą informaciją paskelbia savo interneto svetainėje, o atitinkama savivaldybės administracija – savo interneto svetainėje ir skelbimų lentoje.

Siekiant užtikrinti visuomenės pasiūlymų teikimo skaidrumą, patikimumą ir pasiūlymų teikėjų saugumą, teisės aktuose numatyta, kad suinteresuota visuomenė teikia pasiūlymus dėl PAV programos AAA, nors turi teisę teikti juos ir PAV dokumentų rengėjui arba planuojamos ūkinės veiklos organizatoriui. Pasiūlymai teikiami iki PAV dokumentų rengėjo visuomenei skelbiamoje informacijoje nurodyto termino, kuris yra ne trumpesnis kaip 10 darbo dienų. AAA, gavusi jos kompetencijai priklausančius suinteresuotos visuomenės pasiūlymus dėl PAV programos tiesiogiai iš suinteresuotos visuomenės atstovų, atsako jiems raštu per 10 darbo dienų, o jos kompetencijai nepriklausančius suinteresuotos visuomenės pasiūlymus (tiksliau, jų nuasmenintas kopijas) pateikia PAV dokumentų rengėjui.

PAV dokumentų rengėjas privalo registruoti visus gautus pasiūlymus ir kartu su planuojamos ūkinės veiklos organizatoriumi parengti suinteresuotos visuomenės pasiūlymų įvertinimą (pagal nustatytas specialias formas). Pasiūlymai įvertinami, nurodant ar jie priimti, priimti iš dalies, ar atmesti. Pateikiama informacija apie tai, kaip atsižvelgta į priimtą pasiūlymą. Atmetant ar iš dalies atmetant pasiūlymą, turi būti pateikiami pasiūlymo atmetimo ar dalinio atmetimo motyvai. Suinteresuotos visuomenės pasiūlymų įvertinimą patikrina AAA ir paskelbia savo interneto svetainėje kartu su patvirtinta PAV programa.

Lygiagrečiai su viešinimu atliekamos PAV programos nagrinėjimo procedūros. Poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjas parengtą PAV programą teikia poveikio aplinkai vertinimo subjektams, kurie per 10 darbo dienų ją išnagrinėja ir raštu pateikia motyvuotas išvadas dėl jos ar motyvuotus reikalavimus ją papildyti ar pataisyti.

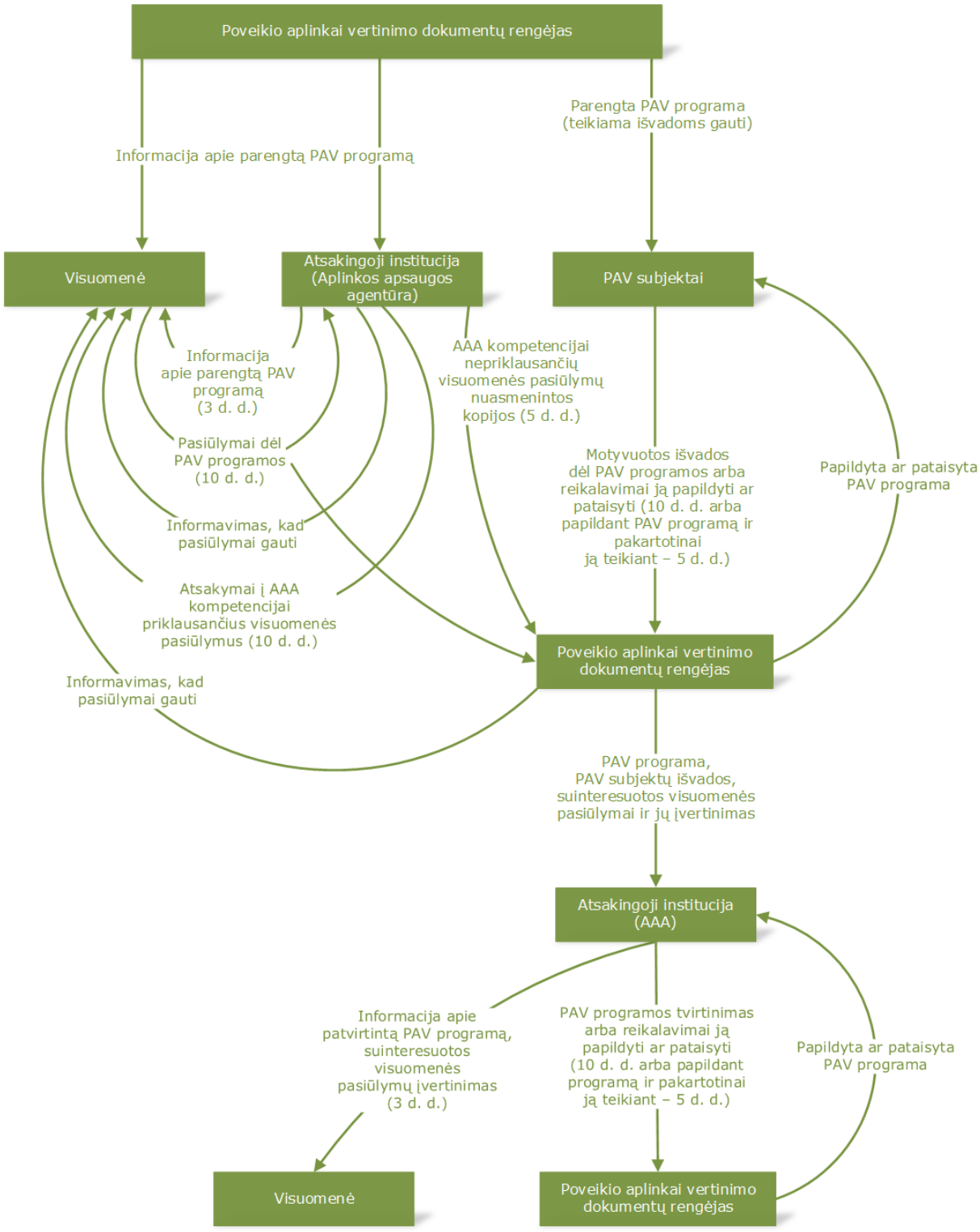

2 pav. PAV programos viešinimo, nagrinėjimo ir tvirtinimo procedūros

Svarbu pažymėti, kad iki programos patvirtinimo, tačiau ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo programos gavimo savivaldybės administracijoje dienos savivaldybės, kurios teritorijoje planuojama ūkinė veikla, taryba, veikdama pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymą ir kitus įstatymus, kuriuose nustatoma savivaldybių institucijų kompetencija, neviršydama nustatytos kompetencijos, gali priimti neigiamą motyvuotą sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos galimybių. Tokiu atveju poveikio aplinkai vertinimo procedūros

negali būti tęsiamos tol, kol galioja savivaldybės tarybos priimtas neigiamas motyvuotas sprendimas. Tačiau ši nuostata netaikoma projektams, kurių apimtyje planuojama ūkinė veikla yra pripažinta valstybei svarbiu projektu ar yra regioninės svarbos projektas arba planuojama ūkinė veikla reikalinga valstybei svarbiam ar regioninės svarbos projektui įgyvendinti.

Poveikio aplinkai vertinimo subjektai turi teisę pateikti motyvuotus reikalavimus poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjui papildyti ar pataisyti programą. Tokiais atvejais poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjas papildo ar pataiso programą ir pakartotinai teikia ją poveikio aplinkai vertinimo subjektams, kurie per 5 darbo dienas nuo jos gavimo dienos programą išnagrinėja, įvertina joje pateiktą informaciją ir pateikia poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjui motyvuotas išvadas.

Gavęs visų PAV subjektų išvadas, poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjas pateikia PAV programą AAA. Kartu su programa turi būti teikiamas kartu su planuojamos ūkinės veiklos organizatoriumi parengtas suinteresuotos visuomenės pasiūlymų įvertinimas, suinteresuotos visuomenės pasiūlymai ir poveikio aplinkai vertinimo subjektų išvados.

AAA, išnagrinėjusi ir įvertinusi pateiktus dokumentus, per 10 darbo dienų patvirtina programą arba pateikia motyvuotus reikalavimus poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjui ją papildyti ir (ar) pataisyti. Papildytą ir (ar) pataisytą programą atsakingoji institucija patvirtina per 5 darbo dienas nuo jos gavimo dienos. Pažymėtina, kad patvirtinta programa galioja 3 metus nuo jos patvirtinimo dienos.

Apie PAV programos patvirtinimą AAA informuoja visuomenę, per 3 darbo dienas paskelbdama savo interneto svetainėje raštą dėl PAV programos patvirtinimo, suinteresuotos visuomenės pasiūlymų įvertinimą ir patvirtintą PAV programą.

2.2.5.2.Pranešimas apie poveikio aplinkai vertinimo pradžią

Vadovaujantis PAV reglamentuojančiais teisės aktais, planuojamos ūkinės veiklos organizatorius gali nuspręsti nerengti PAV programos. Tokiu atveju rengiamas pranešimas apie poveikio aplinkai vertinimo pradžią ir atliekamos atitinkamos procedūros, kurios trumpai aprašytos toliau (taip pat žr. 3 pav.).

Pažymėtina, kad planuojamos ūkinės veiklos organizatorius neturi teisės nuspręsti nerengti PAV programos tais atvejais, kai turi būti atliktas planuojamos ūkinės veiklos tarpvalstybinis poveikio aplinkai vertinimas ir programos pateikimas kitai valstybei nustatytas tarptautinėmis sutartimis, kurias Lietuvos Respublika ir kita valstybė yra sudariusios.

Pranešimą apie PAV pradžią rengia planuojamos ūkinės veiklos organizatorius arba poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjas. Pranešimo apie PAV pradžią forma ir turinys nustatyti aplinkos ministro patvirtintame Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procedūrų vykdymo tvarkos aprašo 1 priede.

Parengtą pranešimą apie PAV pradžią planuojamos ūkinės veiklos organizatorius arba poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjas viešina ir teikia PAV subjektams ir atsakingajai institucijai – Aplinkos apsaugos agentūrai.

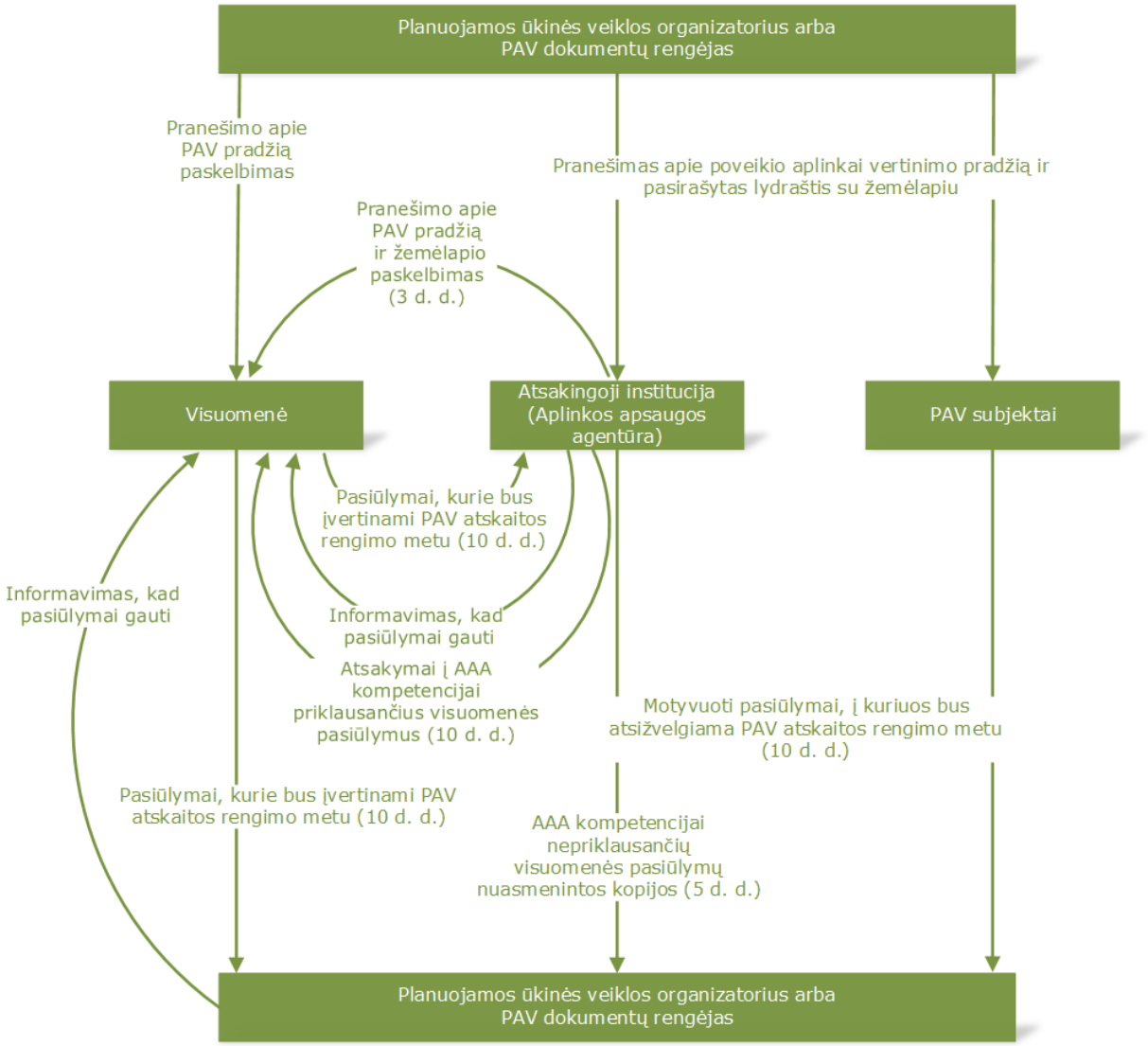

3 pav. Pranešimo apie poveikio aplinkai vertinimo pradžią procedūros

Viešinimas atliekamas paskelbiant pranešimą poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjo ir (ar) planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus interneto svetainėje, savivaldybės (-ių), kurios (-ių) teritorijoje (-ose) planuojama ūkinė veikla, periodiškai leidžiamame ir platinamame vietiniame laikraštyje, o jeigu toks neleidžiamas – regioniniame ar nacionaliniame laikraštyje. Šią informaciją PAV dokumentų rengėjas ar planuojamos ūkinės veiklos organizatorius taip pat turi pateikti atsakingajai institucijai – Aplinkos apsaugos agentūrai, ir savivaldybės (-ių), kurios (-ių) teritorijoje (-ose) planuojama ūkinė veikla, administracijai (-oms). Aplinkos apsaugos agentūra gautą informaciją paskelbia savo interneto svetainėje, o atitinkama savivaldybės administracija – savo interneto svetainėje ir skelbimų lentoje.

Svarbu pažymėti, kad pranešimas teikiamas ne vėliau kaip likus 15 darbo dienų iki visuomenės informavimo apie viešą visuomenės supažindinimą su PAV ataskaita. Kartu su pranešimu pateikiamas pasirašytas lydraštis, kuriuo PAV dokumentą teikiantis asmuo patvirtina, kad teikiama informacija teisinga, ir pridedamas žemėlapis, kuriame nurodyta planuojamos ūkinės veiklos preliminari vieta (alternatyvios vietos) ir atstumai iki gyvenamųjų vietovių, nekilnojamųjų kultūros vertybių, saugomų teritorijų ir kaimyninių valstybių.

Kaip ir PAV programos atveju, suinteresuota visuomenė teikia pasiūlymus dėl pradėto PAV Agentūrai, tačiau turi teisę teikti PAV dokumentų rengėjui arba planuojamos ūkinės veiklos organizatoriui per 10 darbo dienų nuo dienos, kai pranešimą apie PAV pradžią paskelbia Agentūra. Agentūra, gavusi jos kompetencijai priklausančius suinteresuotos visuomenės pasiūlymus tiesiogiai iš suinteresuotos visuomenės atstovų, atsako jiems raštu per 10 darbo dienų, o jos kompetencijai nepriklausančius suinteresuotos visuomenės pasiūlymus (tiksliau, jų nuasmenintas kopijas) pateikia PAV dokumentų rengėjui. PAV dokumentų rengėjas privalo registruoti visus gautus pasiūlymus ir kartu su planuojamos ūkinės veiklos organizatoriumi parengti suinteresuotos visuomenės pasiūlymų įvertinimą (pagal nustatytas specialias formas).

Agentūra ir PAV subjektai per 10 darbo dienų nuo pranešimo apie PAV pradžią gavimo dienos turi teisę pateikti motyvuotus pasiūlymus planuojamos ūkinės veiklos organizatoriui arba PAV dokumentų rengėjui, į kuriuos PAV dokumentų rengėjas atsižvelgia rengdamas PAV ataskaitą.

Svarbu pažymėti, kad ataskaita turi būti pateikiama poveikio aplinkai vertinimo subjektams ne vėliau kaip per 3 metus nuo pranešimo apie PAV pradžią pateikimo poveikio aplinkai vertinimo subjektams ir atsakingajai institucijai dienos.

2.2.5.3.Poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos rengimas, jos viešinimo ir nagrinėjimo procedūros, sprendimo dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai priėmimas

Poveikio aplinkai vertinimo ataskaita – pagrindinis PAV dokumentas, kuriame pateikiami planuojamos ūkinės veiklos galimo poveikio aplinkai nustatymo rezultatai. Ataskaitą rengia poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjas, vadovaudamasis atsakingosios institucijos patvirtinta PAV programa arba, jeigu buvo teiktas pranešimas apie PAV pradžią, atsižvelgdamas į gautus PAV subjektų, Agentūros ir visuomenės pasiūlymus.

Aplinkos ministro patvirtintas Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengimo tvarkos aprašas nustato, kokia informacija turi būti pateikta ataskaitoje, o šio aprašo 1 priede pateikiama rekomenduojama ataskaitos struktūra ir turinys, išsamiai aprašoma kiekviename ataskaitos skyriuje pateiktina informacija. Paminėtina, kad dokumentų rengėjų patogumui, siekiant suvienodinti ne tik rengiamų dokumentų turinį, bet ir formą, tvarkos apraše taip pat pateikiami PAV dokumentų įforminimo reikalavimai.

Parengęs PAV ataskaitą, PAV dokumentų rengėjas atlieka jos viešinimo procedūras (žr. 4 pav.), organizuodamas viešą visuomenės supažindinimą su PAV ataskaita. Apie galimybes susipažinti su ataskaita, teikti pasiūlymus ir dalyvauti viešame visuomenės supažindinime PAV dokumentų rengėjas ne vėliau kaip prieš 20 darbo dienų iki viešo visuomenės supažindinimo informuoja visuomenę ir paskelbia aplinkos ministro patvirtintame Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos apraše nustatytos apimties informaciją. Informacija apie PAV ataskaitą skelbiama poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjo ir (ar) planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus interneto svetainėje, savivaldybės (-ių), kurios (-ių) teritorijoje (-ose) planuojama ūkinė veikla, periodiškai leidžiamame ir platinamame vietiniame laikraštyje, o jeigu toks neleidžiamas – regioniniame ar nacionaliniame laikraštyje. Šią informaciją PAV dokumentų rengėjas taip pat turi pateikti atsakingajai institucijai – Aplinkos apsaugos agentūrai, ir savivaldybės (-ių), kurios (-ių) teritorijoje (-ose) planuojama ūkinė veikla, administracijai (-oms). Aplinkos apsaugos agentūra

gautą informaciją paskelbia savo interneto svetainėje, o atitinkama savivaldybės administracija – savo interneto svetainėje ir skelbimų lentoje.

Svarbu pažymėti, kad PAV dokumentų rengėjas turi sudaryti sąlygas visuomenei susipažinti su PAV ataskaita savo buveinėje (darbo laiku) ir savo ir (ar) planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus interneto svetainėje, ir užtikrinti, kad PAV ataskaita būtų viešinama seniūnijos (-ų), kurios (-ių) teritorijoje (-ose) planuojama ūkinė veikla, administracinėse patalpose.

Praėjus 20 darbo dienų nuo informacijos paskelbimo visuomenei, vykdomas viešas visuomenės supažindinimas su PAV ataskaita. Pažymėtina, kad jis vykdomas hibridiniu būdu, t. y. tiesiogiai transliuojant internetu, sudarant galimybę prisijungti nuotoliniu būdu, pateikti klausimus ir išgirsti atsakymus, ir seniūnijos, kurios teritorijoje planuojama ūkinė veikla, administracinėse patalpose arba kitoje PAV dokumentų rengėjo pasirinktoje ir su seniūnija raštu suderintoje vietoje. Viešo visuomenės supažindinimo su PAV ataskaita eigą ir jo rezultatų įforminimo reikalavimus nustato Aplinkos ministro patvirtintas Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos aprašas.

Atkreiptinas dėmesys, kad visuomenė gali teikti pasiūlymus dėl PAV ataskaitos ir atliekamo PAV ne tik viešo supažindinimo metu (PAV dokumentų rengėjui), bet ir 20 darbo dienų iki jo (Agentūrai ir PAV dokumentų rengėjui) bei iki pat 10 darbo dienų po to, kai Agentūra savo interneto svetainėje paskelbia apie gautą PAV ataskaitą ir PAV subjektų išvadas, termino pabaigos (Agentūrai).

Agentūra, gavusi jos kompetencijai priklausančius suinteresuotos visuomenės pasiūlymus tiesiogiai iš suinteresuotos visuomenės atstovų, atsako jiems raštu per 10 darbo dienų, o jos kompetencijai nepriklausančius suinteresuotos visuomenės pasiūlymus (jų nuasmenintas kopijas) pateikia PAV dokumentų rengėjui. PAV dokumentų rengėjas privalo registruoti visus gautus pasiūlymus ir kartu su planuojamos ūkinės veiklos organizatoriumi parengti suinteresuotos visuomenės pasiūlymų įvertinimą (pagal nustatytas specialias formas), kuris įtraukiamas į PAV ataskaitos priedą apie visuomenės informavimą ir dalyvavimą PAV procedūrose ir vėliau bus paskelbiamas Agentūros interneto svetainėje. Prireikus, pagal gautus suinteresuotos visuomenės pasiūlymus patikslinama PAV ataskaita.

Pasibaigus visuomenės supažindinimui su PAV ataskaita, atliekamos ataskaitos nagrinėjimo procedūros, kurios pavaizduotos 4 pav.

Visų pirma, PAV dokumentų rengėjas teikia PAV ataskaitą, įskaitant suinteresuotos visuomenės pasiūlymus ir jų įvertinimą, PAV subjektams nagrinėti.

PAV subjektai išnagrinėja pateiktus dokumentus ir pagal kompetenciją per 20 darbo dienų nuo PAV ataskaitos gavimo dienos (dėl viršesniam viešajam interesui priskiriamos ir svarbia viešajam saugumui laikomos planuojamos ūkinės veiklos[8] ataskaitos – per 15 darbo dienų)

[8] Vadovaujantis PAV įstatymu viršesniam viešajam interesui priskiriama ir svarbia viešajam saugumui laikoma planuojama ūkinė veikla – planuojama ūkinė veikla, skirta energijos gamybai iš atsinaujinančiųjų išteklių įrenginių, kaip ji suprantama 2022 m. gegužės 18 d. Komisijos rekomendacijoje (ES) 2022/822 dėl greitesnio leidimų atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektams išdavimo procedūrų ir palankesnių sąlygų elektros energijos pirkimo sutartims.“
Komisijos rekomendacijoje (ES) 2022/822 nurodoma, kad „atsinaujinančiųjų išteklių energijos projektai apima gamybos įrenginius, skirtus atsinaujinančiųjų išteklių energijai, apibrėžtai Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvoje (įtraukiant energiją, gautą iš vandenilio iš atsinaujinančiųjų išteklių), gaminti, taip pat infrastruktūrą, reikalingą tiems įrenginiams prijungti prie tinklo ir pagamintai energijai kaupti."

pateikia nustatytos formos išvadas arba reikalavimus papildyti ar pataisyti PAV ataskaitą. Jeigu PAV subjektai pateikė reikalavimus papildyti ar pataisyti PAV ataskaitą, PAV dokumentų rengėjas ataskaitą papildo ir teikia pakartotinai. Papildytą ir (ar) pataisytą PAV ataskaitą PAV subjektai išnagrinėja ir motyvuotas išvadas dėl jos ir planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo pateikia PAV dokumentų rengėjui per 10 darbo dienų nuo šios ataskaitos gavimo nereikalaudami informacijos ir (ar) duomenų, kurių nenurodė pirmą kartą nagrinėdami PAV ataskaitą, tačiau galėjo pareikalauti.

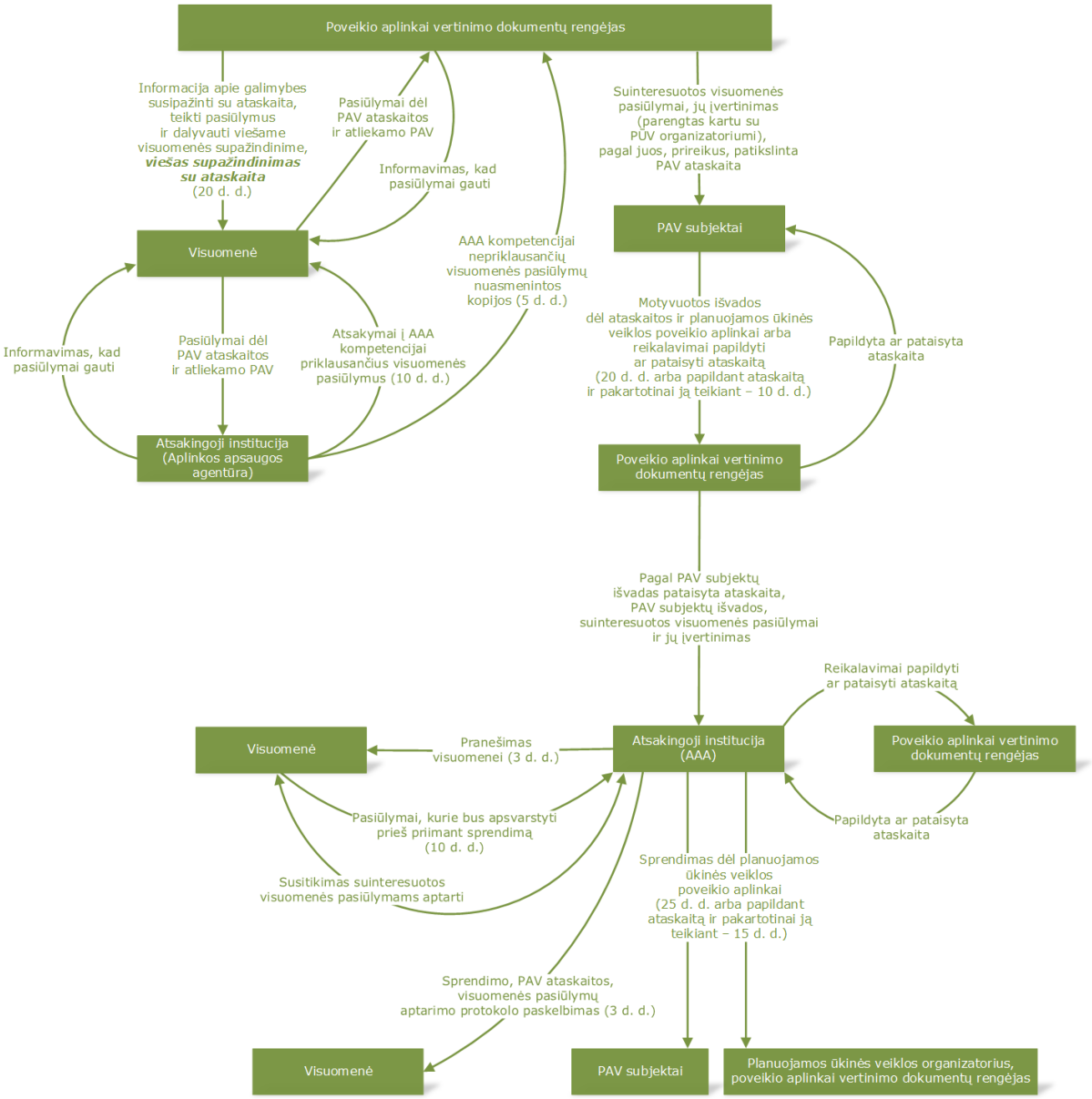

4 pav. PAV ataskaitos viešinimo ir nagrinėjimo procedūros, sprendimo priėmimas

Svarbu paminėti, kad tais atvejais, kai PAV ataskaita iš esmės keičiama ar iš esmės taisoma, PAV dokumentų rengėjas turi organizuoti pakartotinį viešą visuomenės supažindinimą su šia ataskaita ir gauti naujas PAV subjektų išvadas. Šie atvejai aprašyti Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procedūrų vykdymo tvarkos apraše.

Gavęs visų PAV subjektų išvadas, PAV dokumentų rengėjas pateikia Agentūrai pataisytą ir (ar) papildytą PAV ataskaitą, subjektų išvadas, suinteresuotos visuomenės pasiūlymus ir jų įvertinimą. Gavusi ir išnagrinėjusi šiuos dokumentus, Agentūra paskelbia savo interneto svetainėje pranešimą apie gautą PAV ataskaitą, informuodama visuomenę apie galimybes teikti Agentūrai pasiūlymus (per 10 darbo dienų nuo pranešimo paskelbimo), kurie bus apsvarstyti su suinteresuotos visuomenės atstovais prieš Agentūrai priimant sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai.

Agentūra, gavusi minėtus dokumentus, taip pat patikrina, ar tinkamai atliktos PAV ataskaitos viešinimo ir visuomenės informavimo procedūros ir ne vėliau kaip per 25 darbo dienas (dėl viršesniam viešajam interesui priskiriamos ir svarbia viešajam saugumui laikomos veiklos – per 20 darbo dienų), remdamasi PAV subjektų išvadomis ir PAV proceso metu gauta informacija, priima sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai arba pateikia motyvuotus reikalavimus PAV dokumentų rengėjui papildyti ar pataisyti PAV ataskaitą. Jeigu Agentūra pateikė reikalavimus papildyti ir (ar) pataisyti PAV ataskaitą, PAV dokumentų rengėjas pagal šiuos reikalavimus ją papildo ir (ar) pataiso ir pakartotinai pateikia Agentūrai.

Agentūra pataisytą ir (ar) papildytą PAV ataskaitą išnagrinėja ir sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai priima per 15 darbo dienų nuo jos gavimo dienos (dėl viršesniam viešajam interesui priskiriamos ir svarbia viešajam saugumui laikomos veiklos – per 10 darbo dienų) arba gali pakartotinai teikti motyvuotus reikalavimus ją pataisyti ar papildyti nereikalaudama informacijos ir (ar) duomenų, kurių nenurodė pirmą kartą nagrinėdama šią ataskaitą, tačiau galėjo jų pareikalauti.

Sprendimo dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai priėmimo terminas vieną kartą gali būti pratęstas ne daugiau kaip 25 darbo dienomis (dėl viršesniam viešajam interesui priskiriamos ir svarbia viešajam saugumui laikomos planuojamos ūkinės veiklos – ne daugiau kaip 20 darbo dienų) dėl nuo atsakingosios institucijos nepriklausomų objektyvių priežasčių.

Priėmusi sprendimą, Agentūra jį pateikia planuojamos ūkinės veiklos organizatoriui, PAV dokumentų rengėjui ir PAV subjektams, paskelbia jį savo interneto svetainėje (per 3 darbo dienas) visuomenei susipažinti. Kartu su sprendimu skelbiama ir PAV ataskaitą, kuria remiantis priimtas sprendimas, ir Agentūros organizuoto suinteresuotos visuomenės atstovų pasiūlymų svarstymo (susitikimo) protokolas.

Sprendimas dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai galioja 5 metus nuo jo priėmimo dienos, išskyrus sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai, kad planuojama ūkinė veikla neatitinka aplinkos apsaugos, visuomenės sveikatos, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos, gaisrinės saugos ir civilinės saugos teisės aktų reikalavimų ir darys reikšmingą neigiamą poveikį aplinkai, kuris galioja neterminuotai.

Jeigu atsakingoji institucija priima sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai, kad planuojama ūkinė veikla neatitinka aplinkos apsaugos, visuomenės sveikatos, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos, gaisrinės saugos ir civilinės saugos teisės aktų reikalavimų ir ji darys reikšmingą neigiamą poveikį aplinkai, įstatymuose įtvirtinti leidimai (statybą leidžiantys dokumentai, leidimai naudoti žemės gelmių išteklius arba ertmes, taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai, taršos leidimai ir kt.) neišduodami ir ši planuojama ūkinė veikla negali būti vykdoma.

Atsakingosios institucijos sprendimas dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai, įskaitant jame nustatytas sąlygas ir (ar) priemones reikšmingam neigiamam poveikiui aplinkai

išvengti, jį sumažinti, kompensuoti, atkurti tai, kas pažeista, privalomas planuojamos ūkinės veiklos organizatoriui pasirengimo vykdyti ūkinę veiklą ir (ar) ūkinės veiklos vykdymo, ir (ar) ūkinės veiklos užbaigimo etapais. Vykdant ūkinę veiklą, atsakingosios institucijos sprendime dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai nustatytos sąlygos ir (ar) priemonės reikšmingam neigiamam poveikiui aplinkai išvengti, sumažinti, kompensuoti ir (ar) atkurti tai, kas pažeista, privalo būti įvykdytos, net jeigu sprendimo galiojimo terminas yra pasibaigęs.

2.2.6. Visuomenės dalyvavimas

Kaip minėta įvadiniame šios dalies skyriuje, suinteresuota visuomenė PAV įstatyme aiškiai įvardijama kaip lygiavertis poveikio aplinkai vertinimo proceso dalyvis, kuris ne tik pasyviai informuojamas apie aktualius PAV aspektus, bet ir aktyviai įtraukiamas į procesus.

Tačiau žvelgiant į visuomenės dalyvavimą aplinkos apsaugos srityje ir susijusių sprendimų priėmime iš istorinės perspektyvos, labiausiai į akis krenta ne teigiami viešumo aspektai, o planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus ir visuomenės atstovų priešprieša, kartais perauganti į atvirus konfliktus. Iš tiesų, gausu pavyzdžių, kai dėl visuomenės pasipriešinimo (kartais iš visuomeninių, o kartais ir iš asmeninės naudos paskatų) vilkinami, perkeliami į kitą vietą ar net sustabdomi ūkinės veiklos projektai. Kita vertus, kadangi poveikio aplinkai vertinimas yra instrumentas, skirtas sprendimų priėmimo gerinimui ir jų viešumo bei skaidrumo skatinimui, tinkamas visuomenės įtraukimas į procesą gali padėti planuojamos ūkinės veiklos organizatoriui išvengti ar bent sušvelninti priešpriešą su visuomene. Užtikrinant efektyvų visuomenės dalyvavimą kuo ankstesniame ūkinės veiklos planavimo etape (o būtent jame turėtų būti atliekamas poveikio aplinkai vertinimas) galima išsiaiškinti visuomenei rūpimus klausimus, susijusius su planuojama ūkine veikla ir pasirinkta jos vieta, ir užbėgti už akių galimoms konfliktinėms situacijoms. Be to, išsiaiškinus visuomenės priskiriamą vertę vietovės aplinkos komponentams galima tinkamai apibrėžti poveikio aplinkai vertinimo apimtį, nustatyti poveikio reikšmingumą ir numatyti aktualias poveikio sumažinimo priemones.

Tam, kad visuomenės dalyvavimas poveikio aplinkai vertinimo procese būtų efektyvus, svarbu užtikrinti bent šių pagrindinių principų laikymąsi: tinkamai identifikuoti konkrečios ūkinės veiklos atžvilgiu suinteresuotą visuomenę; pateikti visuomenei teisingą, aktualią ir lengvai suprantamą, tačiau pakankamą informaciją; pateikti šią informaciją laiku; vykdyti abipusį dialogą tarp ūkinės veiklos organizatoriaus (užsakovo) ir jo sprendimų poveikį galimai patirsiančios visuomenės; tinkamai atsižvelgti į visuomenės nuomonę, lūkesčius ir nuogąstavimus – tiek rengiant PAV ir techninius ūkinės veiklos dokumentus, tiek priimant sprendimus, susijusius su planuojama ūkine veikla.

Šie (ir kiti) visuomenės dalyvavimo principai atsispindi LR teisės aktuose, įtvirtinančiuose asmens teisę gauti informaciją aplinkos klausimais, dalyvauti priimant aplinkosauginius sprendimus bei kreiptis į teismus aplinkos klausimais. Tarp šių teisės aktų labai svarbus vaidmuo tenka poveikio aplinkai vertinimą reglamentuojantiems teisiniams dokumentams, kurių nuostatos užtikrina planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo proceso dalyvių teisę į informaciją apie galimą planuojamos ūkinės veiklos poveikį aplinkai, galimybę dalyvauti priimant sprendimus bei kreiptis į teismus. Visuomenės dalyvavimo PAV procese procedūros išsamiau aprašytos kituose šio vadovo skyriuose, kuriuose nagrinėjami atitinkami PAV etapai.

2.2.7. Tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimas

Aplinkos apsaugos problemos nepaiso valstybių sienų, todėl jas efektyviai spręsti galima tik bendromis šalių pastangomis tarpvalstybiniame kontekste. Siekiant išvengti neigiamo planuojamos ūkinės veiklos tarpvalstybinio poveikio aplinkai, taip pat šį poveikį sumažinti ir kontroliuoti, 1991 m. Espo mieste, Suomijoje, buvo pasirašyta Konvencija dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste, dažnai vadinama tiesiog Espo konvencija. Tais pačiais metais Espo konvenciją pasirašė Europos Sąjunga ir 29 šalys. Lietuva šią konvenciją ratifikavo 2001 m. Šiuo metu (2023 m.) Espo konvencijos šalių skaičius siekia 45. Pažymėtina, kad iš Lietuvos kaimyninių valstybių, vienintelė Rusija nors pasirašė, bet iki šiol neratifikavo Espo konvencijos, todėl jai neprivalomi Konvencijos reikalavimai.

Espo konvencija yra daugiašalė sutartis, nustatanti šalių procedūrines pareigas ir teises, susijusias su planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimu. Esminė jos nuostata – užtikrinti, kad poveikio aplinkai vertinimas neapsiribotų šalies, kurioje ji planuojama, teritorija, t. y. tais atvejais, kai planuojama veikla gali turėti reikšmingą neigiamą poveikį kitų Espo konvencijos šalių aplinkai, vertinimo procese galėtų dalyvauti galimą neigiamą poveikį patirsiančios šalies (ar šalių) institucijos ir visuomenė, o į jų pastabas ir pasiūlymus būtų atsižvelgta priimant sprendimą dėl planuojamo ūkinės veiklos.

2001 m. pasirašytas pirmasis, o 2004 m. – antrasis Espo konvencijos pakeitimas. Šiais pakeitimais siekiama, kad Espo konvencijos nuostatos būtų taikomos kuo plačiau: tiek sudarant galimybę prie Espo konvencijos prisijungti bet kuriai Jungtinių Tautų šaliai narei, tiek išplečiant ūkinės veiklos rūšių (projektų), kurioms turėtų būti atliekamos tarpvalstybinio PAV procedūros, sąrašą.

Tarpvalstybinio PAV procesą Europos Sąjungos šalyse taip pat reglamentuoja Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo su pakeitimais, padarytais 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/52/ES (toliau – PAV direktyva).

Lietuvos Respublikoje tarpvalstybinio PAV procedūras reglamentuoja PAV įstatymas, į kurį perkeltos PAV direktyvos nuostatos, Espo konvencija ir tarptautinės sutartys dėl Espo konvencijos įgyvendinimo. Iki šiol Lietuva tokį susitarimą pasirašiusi tik su Lenkija (Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Lenkijos Respublikos Vyriausybės susitarimas dėl Konvencijos dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste įgyvendinimo[9]). Tiek Espo konvencija, tiek minėtas dvišalis susitarimas su Lenkija leidžia šalims steigti dvišales ar daugiašales (jei projektas gali kelti tarpvalstybinį poveikį kelioms šalims) darbo grupes BIP projekto tarpvalstybiniam poveikio aplinkai vertinimo procesui koordinuoti. Reikia pažymėti, kad minėtos darbo grupės yra naudingos tais atvejais, kai BIP projekto įgyvendinimo etapai sutampa abejose ar keliose šalyse. Tačiau, kaip rodo Lietuvos bendradarbiavimo patirtis su kaimyninėmis šalimis įgyvendinant tarpvalstybinius energetikos projektus, projektų įgyvendinimą savo šalies teritorijoje valstybės planuoja atsižvelgdamos į savo šalies prioritetus, galiojančius teisės aktų reikalavimus, dėl to projektai įgyvendinami skirtingu laiku.

Vadove pateikiamos gairės, kaip turėtų būti atliekamos tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimo procedūros įgyvendinant BIP Lietuvoje. Tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimo procedūros ir reikalavimai detaliai aprašomi Planuojamos ūkinės veiklos tarpvalstybinio

[9] https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.235088

poveikio aplinkai vertinimo procedūrų vykdymo tvarkos apraše.

Galima išskirti du tarpvalstybinio PAV atvejus. Pirmuoju atveju Lietuva gali būti poveikį sukelianti valstybė, t. y. jos teritorijoje planuojamos ūkinės veiklos poveikis gali būti reikšmingas kitos Europos Sąjungos valstybės narės ir (ar) užsienio valstybės, ne Europos Sąjungos valstybės narės, prisijungusios prie Espo konvencijos, aplinkai. Antruoju atveju Lietuva gali būti poveikį patirianti valstybė, kai jos aplinkai gali būti daromas ūkinės veiklos, planuojamos kitos valstybės teritorijoje, poveikis. Visais atvejais tarpvalstybinį PAV procesą (žr. 5 pav.) koordinuoja Aplinkos ministerija, o atsakingosios institucijos funkcijas, kai planuojama ūkinė veikla Lietuvos teritorijoje, vykdo Aplinkos apsaugos agentūra.

Kai Lietuva yra poveikį patirianti šalis, Aplinkos ministerija organizuoja PAV dokumentų pateikimą Lietuvos institucijoms ir visuomenei, organizuoja PAV dokumentų viešinimą ir, jei reikia, viešą visuomenės supažindinimą su PAV dokumentais, koordinuoja komentarų teikimą šalies viduje, teikia Lietuvos poziciją ir komentarus poveikį sukeliančiai šaliai, kartu su suinteresuotomis Lietuvos valstybės ar savivaldybių institucijomis dalyvauja tarpvalstybinėse konsultacijose.

Kai Lietuva yra poveikį sukelianti šalis, Aplinkos ministerija teikia išvadas dėl planuojamos ūkinės veiklos tarpvalstybinio PAV procedūrų taikymo ir koordinuoja visas tarpvalstybinio PAV procedūras. Aplinkos ministerija informuoja poveikį patiriančią šalį apie planuojamą ūkinę veiklą, galimą tos veiklos tarpvalstybinį poveikį, nurodo laikotarpį, per kurį poveikį patirianti šalis gali nurodyti, ar pageidaus dalyvauti tarpvalstybinio PAV procese. Informavimo metu poveikį patiriančiai šaliai pateikiama informacija apie planuojamą ūkinę veiklą ir jos galimą reikšmingą tarpvalstybinį poveikį aplinkai, tai atliekama parengus PAV programą arba pateikus pranešimą apie poveikio aplinkai vertinimo pradžią, todėl pastaroji, raštu išreikšdama pageidavimą dalyvauti tarpvalstybinio PAV procese, gali pateikti ir pasiūlymus PAV ataskaitai.

Aplinkos ministerija gali paprašyti poveikį patiriančios šalies pateikti informaciją apie potencialiai veikiamą aplinką, kuri priklauso poveikį patiriančios šalies jurisdikcijai, jeigu ši informacija reikalinga PAV ataskaitai rengti ir jei buvo gautas toks PAV dokumentų rengėjo prašymas.

Aplinkos ministerija informuoja tarpvalstybinio PAV procese dalyvaujančias šalis apie parengtą PAV ataskaitą ir pateikia šį dokumentą ir jo netechninę santrauką šalių peržiūrai, nurodydama laikotarpį, per kurį poveikį patirianti šalis gali pateikti pasiūlymus ir pastabas. PAV dokumentuose be kitų klausimų turi būti išsamiai išnagrinėtas galimas poveikis poveikį patiriančios šalies aplinkai ir pateiktas argumentuotas poveikį patiriančios šalies pasiūlymų įvertinimas. Poveikį patiriančios šalies visuomenės supažindinimą su PAV ataskaita pagal savo nacionalinę teisę organizuoja poveikį patirianti šalis. Planuojamos ūkinės veiklos organizatorius ir PAV dokumentų rengėjas organizuoja viešą poveikį aplinkai patiriančios valstybės visuomenės supažindinimą su PAV ataskaita (susitikimą), jei išreiškiamas toks poreikis. Viešo visuomenės supažindinimo metu poveikį patiriančios valstybės visuomenė išsamiai informuojama apie planuojamą ūkinę veiklą (projektą), galimą jos tarpvalstybinį poveikį aplinkai ir jį mažinančias priemones. Aplinkos ministerija tarpininkauja organizuojant viešą poveikį aplinkai patiriančios valstybės visuomenės supažindinimą su PAV ataskaita. Susitarus su poveikį aplinkai patiriančia valstybe, minėtas susitikimas gali būti organizuojamas nuotoliniu būdu.

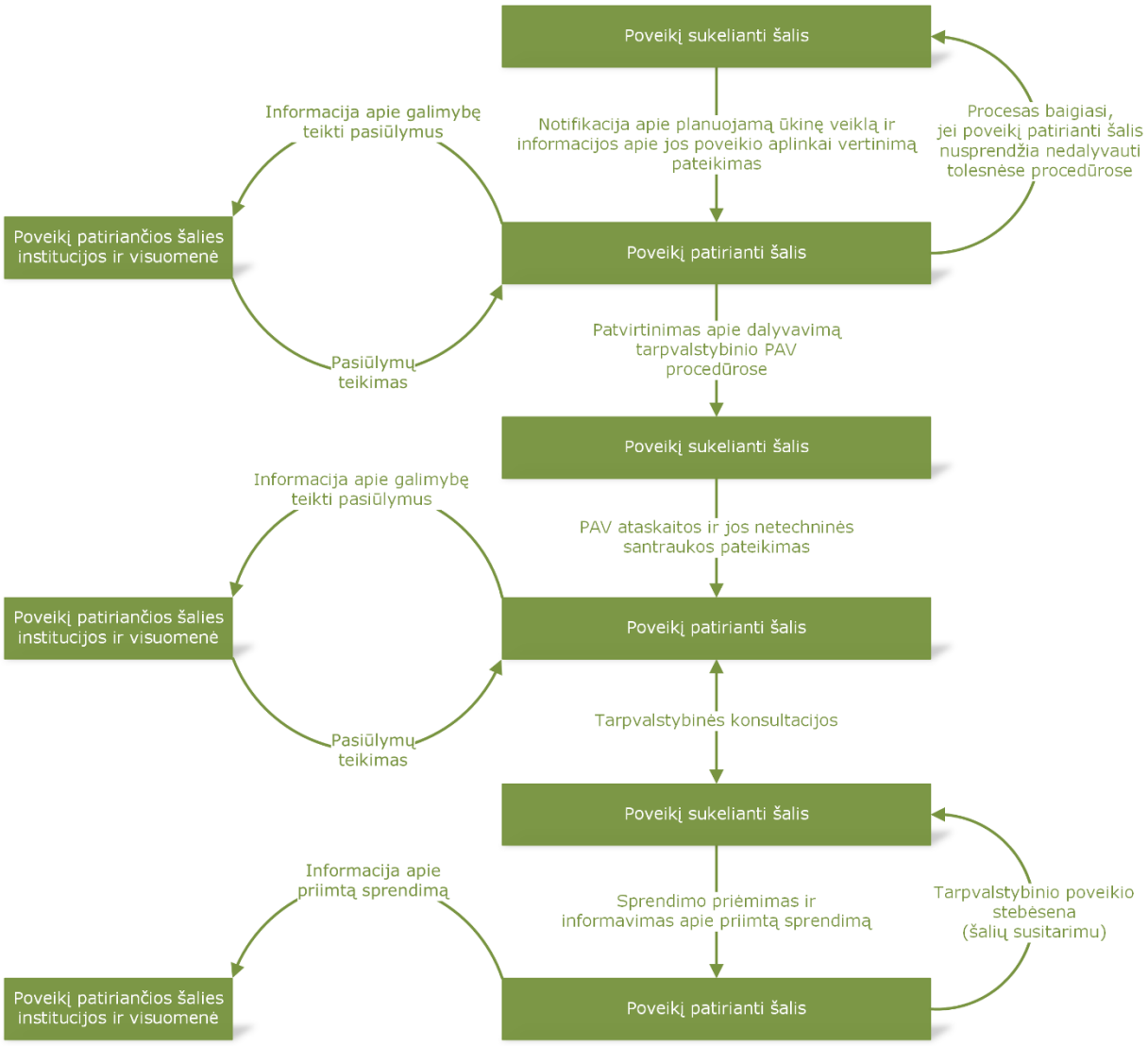

5 pav. Tarpvalstybinio poveikio aplinkai vertinimo procedūros

Gavusi poveikį aplinkai patiriančios šalies poziciją ir komentarus, Aplinkos ministerija organizuoja tarpvalstybines konsultacijas, kurios gali būti vykdomos tiek raštu, tiek organizuojant susitikimą (-us), kuriame (-iuose) dalyvauja suinteresuoti PAV subjektai, planuojamos ūkinės veiklos organizatorius, PAV dokumentų rengėjas ir, žinoma, poveikį patiriančios šalies institucijos. Konsultacijų metu diskutuojama dėl galimo tarpvalstybinio planuojamos ūkinės veiklos poveikio, numatomų poveikį mažinančių priemonių ir kitais poveikį patiriančiai šaliai rūpimais klausimais.

Pvz.: 2021m. gruodį Lietuva apie planuojamą statyti Baltijos jūroje apie 700 MW instaliuotos galios vėjo elektrinių parką ir pradėtą PAV pranešė Latvijai, Estijai, Suomijai, Švedijai, Danijai, Vokietijai ir Lenkijai, kartu pateikdama šioms šalims PAV programą ir jos santrauką ir nurodydama laikotarpį iki kada šalys turi pateikti savo atsakymus dėl dalyvavimo tarpvalstybinio PAV procese ir pasiūlymus dėl PAV. Visos minėtos šalys, išskyrus Estiją, kuri išreiškė tik pageidavimą gauti galutinę PAV ataskaitą ir Vokietiją, kuri nepateikė atsakymo, pageidavo dalyvauti

tarpvalstybinio PAV procedūrose, šalys pateikė ir pasiūlymus, į ką reikėtų atsižvelgti PAV metu.

Aplinkos apsaugos agentūra sprendimą dėl planuojamos ūkinės veiklos priima tik pasibaigus tarpvalstybinio PAV procedūroms, atsižvelgdama į tarpvalstybinių konsultacijų rezultatus. Priėmusi sprendimą, Aplinkos apsaugos agentūra jį pateikia Aplinkos ministerijai, kuri informuoja apie priimtą sprendimą poveikį patiriančią šalį.

Tarpvalstybinio PAV metu, vadovaujantis Konvencijos 7 straipsnio 1 dalimi, su poveikį aplinkai patiriančia valstybe gali būti susitariama, kad planuojamai ūkinei veiklai, kuriai atliktos tarpvalstybinio PAV procedūros, bus atliekama tarpvalstybinio poveikio stebėsena. Tokiu atveju, planuojamos ūkinės veiklos organizatorius turi ne vėliau kaip iki planuojamos ūkinės veiklos vykdymo pradžios parengti ir pateikti Aplinkos ministerijai tarpvalstybinio poveikio stebėsenos programą, o pradėjęs vykdyti planuojamą ūkinę veiklą, teikti periodines tarpvalstybinio poveikio stebėsenos ataskaitas.

Taikant teisės aktų nuostatas praktikoje, dažniausiai susiduriama su *laiko, kalbos* ir *lėšų* problema.

Teisės aktai nereglamentuoja tarpvalstybinio PAV procedūrų trukmės. Dažniausiai poveikį sukeliančios šalys (ne išimtis ir Lietuva) nurodydamos terminus iki kada poveikį patirianti šalis turi pateikti savo atsakymus, atsižvelgia į planuojamos ūkinės veiklos mastą, galimo neigiamo poveikio zonos dydį už šalies ribų, įprastą praktiką ir kitus faktorius. Pasitaiko atvejų, kai poveikį patirianti šalis pateikia motyvuotą prašymą pratęsti atsakymo pateikimo laikotarpį.

Pvz.: Planuojamo statyti Baltijos jūroje apie 700 MW instaliuotos galios vėjo elektrinių parko atveju poveikį patiriančios šalims buvo skirta 36 d. d. atsakymui dėl dalyvavimo tarpvalstybinio PAV procese ir komentarams pateikti. Parengus ataskaitą, poveikį patiriančioms šalims buvo skirta 30 d. d. supažindinti savo visuomenę ir institucijas su PAV ataskaita, pateikti poziciją ir komentarus dėl planuojamo vėjo elektrinių parko ir jo PAV.

Kalbos klausimas glaudžiai siejasi su poveikį patiriančios šalies informavimo efektyvumu. Konvencijoje teigiama, kad tiek poveikį patiriančios, tiek poveikį sukeliančios šalies visuomenei turi būti sudaromos vienodos galimybės dalyvauti PAV procedūrose. Tai reiškia, kad poveikį patiriančiai šaliai informacija turėtų būti pateikiama suprantamai, todėl labai svarbu, kad bent dalis PAV dokumentų būtų išversta į šalių oficialias kalbas. Vadovaujantis PAV įstatymu, Aplinkos ministerijai turi būti pateikiama PAV ataskaita anglų kalba ir netechninio pobūdžio ataskaitos santrauka dvišaliame susitarime, jeigu toks susitarimas yra, nurodyta kalba, kitais atvejais – anglų kalba, o kai poveikį aplinkai patirianti valstybė to prašo, – ir jos valstybine kalba.

Pvz.: Planuojamo statyti Baltijos jūroje apie 700 MW instaliuotos galios vėjo elektrinių parko atveju PAV programa buvo išversta į anglų kalbą, o jos santrauka – į anglų ir lenkų kalbas (vadovaujantis dvišaliu susitarimu tarp Lietuvos ir Lenkijos). Suomijai paprašius, PAV programos santrauka išversta ir į suomių kalbą.

PAV ataskaita buvo išversta į anglų kalbą, o PAV ataskaitos santrauka, atsižvelgiant į tarpvalstybinio PAV procedūrose dalyvaujančių šalių prašymą, išversta į anglų, latvių, lenkų ir suomių kalbas.

Taip pat labai aktualu, kas turi padengti poveikį patiriančios šalies visuomenės supažindinimo su PAV dokumentais, PAV dokumentų vertimo ir kitas išlaidas. Atliekant tarpvalstybinio PAV procedūras, turėtų būti laikomasi „teršėjas moka“ principo, todėl PAV dokumentų vertimo, komentarų vertimo į poveikį sukeliančios šalies kalbą ir atsakymų į komentarus vertimo išlaidas turi padengti planuojamos ūkinės veiklos organizatorius. Be to, planuojamos ūkinės veiklos organizatorius turi apmokėti savo ir PAV dokumentų rengėjo dalyvavimo viešame poveikį aplinkai patiriančios valstybės visuomenės supažindinime su PAV ataskaita (susitikime) išlaidas ir vertėjo paslaugas tarpvalstybinių konsultacijų metu.

Pvz.: Planuojamo statyti Baltijos jūroje apie 700 MW instaliuotos galios vėjo elektrinių parko atveju Latvijai ir Lenkijai išreiškus pageidavimą organizuoti viešą visuomenės supažindinimą su PAV ataskaitą, šis susitikimas organizuotas nuotoliniu būdu. Planuojamos veiklos organizatorius užtikrino vertimą į kaimyninių šalių oficialias kalbas. Po susitikimo Latvijai ir Lenkijai buvo pateikti susitikimo įrašai anglų, latvių ir lenkų kalbomis, tad šalys turėjo galimybę juos paviešinti, sudarant galimybę juos pasižiūrėti ir tiems visuomenės atstovams, kurie negalėjo dalyvauti susitikime.

Įvairūs šių problemų sprendimo būdai detalizuojami dvišaliuose ar daugiašaliuose šalių susitarimuose dėl Konvencijos įgyvendinimo (Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Lenkijos Respublikos Vyriausybės susitarimas dėl Konvencijos dėl poveikio aplinkai vertinimo tarpvalstybiniame kontekste įgyvendinimo) bei Espo konvencijos įgyvendinimo vadovuose[10,11].

[10] https://unece.org/info/publications/pub/21591
[11] https://unece.org/info/publications/pub/21590

2.3. Servitutų nustatymas, žemės paėmimas visuomenės poreikiams įgyvendinant BIP

2.3.1. Teisės, aktai reglamentuojantys servitutų nustatymą, žemės paėmimą visuomenės poreikiams įgyvendinant BIP

Lietuvos Respublikoje servitutų nustatymą reglamentuoja šie teisės aktai ir (ar) jų dalys:

- Lietuvos Respublikos civilinio kodekso, patvirtinto Lietuvos Respublikos civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymu, ketvirtosios knygos VII skyrius;
- Žemės įstatymo 23 straipsnis;
- Žemės servitutų nustatymo administraciniu aktu taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. spalio 14 d. nutarimu Nr. 1289 „Dėl Žemės servitutų nustatymo administraciniu aktu taisyklių patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikoje žemės paėmimą visuomenės poreikiams reglamentuoja šie teisės aktai ir (ar) jų dalys:

- Žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatymas;
- Teritorijų planavimo įstatymo 23 straipsnis.

2.3.2. Įgyvendinant BIP priimami sprendimai dėl servitutų nustatymo ir žemės paėmimo visuomenės poreikiams

Nustatant servitutus, priimamas Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos (toliau – NŽT) vadovo arba jo įgalioto teritorinio padalinio vadovo sprendimas nustatyti prašomą žemės servitutą kartu su sprendimu suformuoti žemės sklypą, kuriam nustatomas žemės servitutas.

Žemę paimant visuomenės poreikiams priimamas NŽT vadovo sprendimas paimti žemę visuomenės poreikiams (įforminamas žemės paėmimo visuomenės poreikiams aktu).

2.3.3. Kompetentingų institucijų, kitų institucijų ir suinteresuotųjų subjektų, įgyvendinant BIP dalyvaujančių nustatant servitutus, paimant žemę visuomenės poreikiams, pavadinimai ir ryšio duomenys

- Žemės paėmimo projekto teritorijos valstybinės žemės patikėtiniai;
- NŽT. Šios institucijos ryšio duomenis rasite čia;
- VSTT (*kai žemės paėmimo projekto teritorija ar jos dalis patenka į saugomos teritorijos plotą)* Šios institucijos ryšio duomenis rasite čia;
- Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos (toliau - KPD) (*kai žemės paėmimo projekto teritorija ar jos dalis yra istorijos ir kultūros paminklų teritorijoje arba jos apsaugos zonoje).* Šios institucijos ryšio duomenis rasite čia;
- Miškų urėdija *(kai visuomenės poreikiams paimamas miškų ūkio paskirties žemės sklypas)* Generalinės miškų urėdijos prie Aplinkos ministerijos ryšio duomenis rasite čia. Miškų urėdijų ryšio duomenis rasite čia;
- Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos (*kai žemės paėmimo projekto teritorijoje yra ištyrinėtų naudingųjų iškasenų telkinių*). Šios institucijos ryšio duomenis rasite čia;

- Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (*kai žemė paimama visuomenės poreikiams pasienio ruože*). Šios institucijos ryšio duomenis rasite čia;

- Žemės reformos žemėtvarkos projekto rengėjas (*kai žemės paėmimo projekto teritorijoje rengtas žemės reformos žemėtvarkos projektas*);

- Žemės savininkai ir (ar) kiti naudotojai bei planuojamos teritorijos gretimų žemės sklypų savininkai ir (ar) kiti naudotojai.

2.3.4. Servitutų nustatymo, žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant BIP tvarka

Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinto specialiojo plano sprendinių pagrindu rengiamo žemės paėmimo visuomenės poreikiams projekto (specialiojo teritorijų planavimo dokumento) procedūriniai etapai:

1) planavimo sąlygų išdavimas (prieš pradėdamas rengti valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumentą, planavimo organizatorius raštu kreipiasi į Teritorijų planavimo sąlygų išdavimo tvarkos apraše nurodytas institucijas dėl planavimo sąlygų valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumentui rengti išdavimo; šios institucijos privalo išduoti valstybei svarbaus projekto teritorijų planavimo dokumento planavimo sąlygas per 20 darbo dienų nuo planavimo organizatoriaus prašymo institucijoje gavimo dienos);

2) projekto viešinimas (projektą įgyvendinanti institucija apie rengiamą žemės paėmimo projektą skelbia savivaldybės interneto tinklalapyje ir Žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatymo 16 straipsnyje nustatyta tvarka praneša žemės savininkui ir (ar) kitam naudotojui bei planuojamos teritorijos gretimų žemės sklypų savininkams ir (ar) kitiems naudotojams; pranešime nurodoma, kur galima susipažinti su žemės paėmimo projektu, ir nustatomas 15 darbo dienų terminas nuo pranešimo įteikimo dienos susipažinti su šiuo projektu ir pasiūlymams dėl šio projekto pateikti; nurodytų asmenų pasiūlymus, gautus per susipažinti su žemės paėmimo projektu nustatytą terminą, registruoja, juos išnagrinėja ir raštu atsako pasiūlymus pateikusiems asmenims per 7 dienas nuo susipažinimo termino pabaigos);

3) projekto derinimas (parengtas ir viešai apsvarstytas žemės paėmimo visuomenės poreikiams projektas derinamas su institucijomis, pateikusiomis planavimo sąlygas, kurios ne vėliau kaip per 15 darbo dienų suderina arba motyvuotai raštu atsisako derinti žemės paėmimo projektą);

4) projekto tvirtinimas (parengtas žemės paėmimo projektas kartu su visuomenės poreikiams paimamo turto vertinimo ataskaita teikiamas tvirtinti NŽT. NŽT vadovas gautus dokumentus išnagrinėja per 30 dienų nuo prašymo pateikimo dienos; jeigu NŽT nustato, kad žemės paėmimo visuomenės poreikiams projektas ir turto vertinimo ataskaita yra parengti Žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatymo nustatyta tvarka, NŽT vadovas priima sprendimą paimti žemę visuomenės poreikiams; sprendimas paimti žemę visuomenės poreikiams įforminamas žemės paėmimo visuomenės poreikiams aktu).

2.3.5. Visuomenės dalyvavimas nustatant servitutus, paimant žemę visuomenės poreikiams

Teritorijų planavimo dokumentas, kuriame projektuojamas žemės servitutas, viešai svarstomas Teritorijų planavimo įstatymo nustatyta tvarka, o žemės valdos projektas – Žemės įstatymo arba Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo nustatyta tvarka.

Žemės paėmimo projekto rengimo procese užtikrinamas visuomenės informavimas ir dalyvavimas supaprastinta tvarka, kuri nustatyta Žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatymo 10 straipsnyje.

Projektą įgyvendinanti institucija apie rengiamą žemės paėmimo projektą skelbia savivaldybės interneto tinklalapyje ir praneša žemės savininkui ir (ar) kitam naudotojui bei planuojamos teritorijos gretimų žemės sklypų savininkams ir (ar) kitiems naudotojams. Pranešime nurodoma, kur galima susipažinti su žemės paėmimo projektu, ir nustatomas 15 darbo dienų terminas nuo pranešimo įteikimo dienos susipažinti su šiuo projektu ir pasiūlymams dėl šio projekto pateikti.

Projektą įgyvendinanti institucija pirmiau nurodytų asmenų pasiūlymus, gautus per susipažinti su žemės paėmimo projektu nustatytą terminą, registruoja, juos išnagrinėja ir raštu atsako pasiūlymus pateikusiems asmenims per 7 dienas nuo susipažinimo termino pabaigos. Projektą įgyvendinanti institucija turi teisę neatsižvelgti į pasiūlymus, jeigu jie apsunkintų ypatingos valstybinės svarbos projekto įgyvendinimą arba jie nėra tiesiogiai su šiuo projektu susiję.

Asmenys Žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatymo 10 straipsnyje nustatyta tvarka yra supažindinami ir su žemės paėmimo projekto sprendinių pakeitimais (jeigu tokių yra), padarytais atlikus žemės paėmimo visuomenės poreikiams projekto derinimo procedūras.

3. LEIDIMŲ IŠDAVIMO PROCEDŪRA[12]

3.1. Teisės aktai, reglamentuojantys statinio projektinių pasiūlymų pateikimo, prisijungimo sąlygų ir specialiųjų reikalavimų išdavimą, statinio projekto rengimą, statinio projekto ekspertizės atlikimą ir statybą leidžiančio dokumento išdavimą

Lietuvos Respublikoje statinio projektinių pasiūlymų[13] pateikimą, prisijungimo sąlygų[14] ir specialiųjų reikalavimų išdavimą, statinio projekto rengimą, statinio projekto ekspertizės atlikimą ir statybą leidžiančio dokumento išdavimą reglamentuoja šie teisės aktai:

- Statybos įstatymas;
- Statybos techninis reglamentas STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. D1-738 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ patvirtinimo“ (toliau – STR 1.04.04:2017);
- Statybos techninis reglamentas STR 1.05.01:2017 „Statybą leidžiantys dokumentai. Statybos užbaigimas. Nebaigto statinio registravimas ir perleidimas. Statybos sustabdymas. Savavališkos statybos padarinių šalinimas. Statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. D1-878 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.05.01:2017 „Statybą leidžiantys dokumentai. Statybos užbaigimas. Nebaigto statinio registravimas ir perleidimas. Statybos sustabdymas. Savavališkos statybos padarinių šalinimas. Statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“ patvirtinimo“ (toliau – STR 1.05.01:2017);
- STR 1.07.01:2010 „Statybą leidžiantys dokumentai. Statybos užbaigimas. Nebaigto statinio registravimas ir perleidimas. Statybos sustabdymas. Savavališkos statybos padarinių šalinimas. Statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“ (toliau – STR 1.07.01:2010).

3.2. Pagrindinių kompetentingų institucijų, kitų institucijų ir suinteresuotųjų subjektų, susijusių su statinio projektinių pasiūlymų rengimu, svarstymu, prisijungimo sąlygų ir specialiųjų reikalavimų išdavimu, statinio projekto rengimu, statinio ekspertizės atlikimu ir statybą leidžiančio dokumento išdavimu, pavadinimai ir kontaktiniai duomenys

Pagal Statybos įstatymo 24 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3 punktuose nurodytų statinio projektų sprendinių atitiktį nustatytiems reikalavimams pagal kompetenciją tikrinančios institucijos,

---

[12] Leidimo išdavimo procedūra yra viena iš dviejų leidimų išdavimo proceso procedūrų, apie kurių siūlomą sąlyginį atskyrimą ir turinį (atsižvelgiant į nacionalinį teisinį reguliavimą) informacija pateikiama vadovo įvade.

[13] Vadovaujantis Statybos įstatymo 2 straipsnio 45 dalimi, *„**Projektiniai pasiūlymai** – pasiūlymai, kurių tikslas – išreikšti projektuojamo statinio architektūros ir kitų pagrindinių sprendinių idėją ir kurie pateikiami kaip informacija visuomenei apie numatomą statinių projektavimą bei gali būti naudojami rengiant specialiuosius architektūros reikalavimus, specialiuosius saugomos teritorijos tvarkymo ir apsaugos reikalavimus, specialiuosius paveldosaugos reikalavimus parengti.*“.

[14] Vadovaujantis Statybos įstatymo 2 straipsnio 44 dalimi, „**Prisijungimo prie inžinerinių tinklų ar susisiekimo komunikacijų sąlygos** (toliau – prisijungimo sąlygos) – *statinio, žemės sklype esančių inžinerinių tinklų ar susisiekimo komunikacijų prijungimo prie kitiems savininkams priklausančių inžinerinių tinklų ar susisiekimo komunikacijų sąlygos, jeigu jos nenustatytos teritorijų planavimo dokumentuose.*“.

subjektai (jų padaliniai) ir jų kontaktiniai duomenys:

- Savivaldybės, į kurių teritoriją patenka įgyvendinant BIP projektuojamas statinys. Visų savivaldybių kontaktinius duomenis rasite čia;
- Saugomų teritorijų direkcijos. Šių institucijų kontaktinius duomenis rasite čia;
- KPD. Šios institucijos kontaktinius duomenis rasite čia;
- Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos. Šios institucijos kontaktinius duomenis rasite čia;
- Radiacinės saugos centras. Šios institucijos kontaktinius duomenis rasite čia;
- Susisiekimo ministro įgaliotos valstybės institucijos ar įstaigos, valstybės įmonės, atsakingos už geležinkelių transporto eismo ir eismo keliuose saugą. Šios institucijos kontaktinius duomenis rasite čia;
- Aplinkos apsaugos agentūra. Šios institucijos kontaktinius duomenis rasite čia;
- Valstybinė energetikos reguliavimo taryba. Šios institucijos kontaktinius duomenis rasite čia;
- Inžinerinių tinklų ir susisiekimo komunikacijų, prie kurių prijungiami sklypo ar kiti inžineriniai tinklai, susisiekimo komunikacijos, savininkai, valdytojai ar naudotojai.

3.3. Statinio projektinių pasiūlymų pateikimas, prisijungimo sąlygų ir specialiųjų reikalavimų išdavimas, statinio projekto rengimas, statinio ekspertizės atlikimas ir statybą leidžiančio dokumento išdavimas

Atsižvelgiant į nacionalinį teisinį reguliavimą, leidimo išdavimo procedūrą būtų galima suskirstyti į tris esminius etapus:

- etapą nuo statinio projektinių pasiūlymų pateikimo iki prisijungimo sąlygų ir specialiųjų reikalavimų išdavimo;
- statinio projekto rengimo ir statinio projekto ekspertizės etapą;
- statybą leidžiančio dokumento išdavimo etapą.

Informacija apie kiekvieną iš šių etapų pateikiama 3.3.1-3.3.3 skirsniuose.

3.3.1. Statinio projektinių pasiūlymų pateikimas ir prisijungimo sąlygų ir specialiųjų reikalavimų išdavimas

TEN-E reglamento 7 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad, kai toks statusas numatytas nacionalinės teisėje, BIP suteikiamas aukščiausios nacionalinės svarbos statusas ir į tokį jų statusą atsižvelgiama vykdant leidimų išdavimo procesus. Aukščiausios nacionalinės svarbos statusas Lietuvos Respublikoje įgyvendinamiems BIP suteikiamas juos pripažįstant *valstybei svarbiais projektais* arba *regioninės svarbos projektais* (žr. 1 skyrių).

Statiniams, projektuojamiems, įgyvendinant BIP*, pripažintus valstybei svarbiais projektais* (toliau –*valstybei svarbūs BIP)* ir statiniams, projektuojamiems, įgyvendinant BIP*, pripažintus regioninės svarbos projektais* (toliau – *regioninės svarbos BIP*), statinio projektas rengiamas vadovaujantis teritorijų planavimo dokumentais, žemės sklypo (teritorijos) ir statinio statybinių tyrinėjimų (jeigu juos atlikti privaloma) dokumentais, kultūros paveldo vertybės tyrimų medžiaga, galiojančiais teisės aktais, prisijungimo sąlygomis ir:

1) KPD išduotais specialiaisiais paveldosaugos reikalavimais, taikomais kultūros paveldo objektui ar jo teritorijai, kultūros paveldo objekto teritorijoje esančiam statiniui, kultūros paveldo

vietovėje ar jų apsaugos zonose;

2) saugomos teritorijos direkcijos išduotais specialiaisiais saugomos teritorijos tvarkymo ir apsaugos reikalavimais, taikomais konkrečiam projektuojamam statiniui, sklypui ar teritorijai konservacinės apsaugos prioriteto teritorijoje ar kompleksinėje saugomoje teritorijoje.

Inžinerinių tinklų ir susisiekimo komunikacijų savininkas ar naudotojas, taip pat šio straipsnio 1ir 2 punktuose nurodyti viešojo administravimo subjektai išduoda prisijungimo sąlygas ar specialiuosius reikalavimus per 10 darbo dienų nuo statytojo (užsakovo) prašymo išduoti šias sąlygas ar specialiuosius reikalavimus gavimo dienos. Jeigu specialieji reikalavimai ar prisijungimo sąlygos per nustatytą terminą neišduodami, statytojas (užsakovas) turi teisę kreiptis į VTPSI, kuri Administracinių teisės pažeidimų kodekso nustatyta tvarka atsakingiems už šių sąlygų ar specialiųjų reikalavimų išdavimą asmenims arba šių sąlygų ar specialiųjų reikalavimų per nustatytą terminą neišdavusiems juridiniams asmenims pagal Statybos įstatymo 54^1 straipsnį surašo administracinių teisės pažeidimų protokolus ir išsiunčia šiuos protokolus teismui. Išduotų prisijungimo sąlygų ir specialiųjų reikalavimų neteisėtumą arba atsisakymą išduoti šias sąlygas ir specialiuosius reikalavimus statytojas (užsakovas) teisės aktų nustatyta tvarka gali apskųsti VTPSI arba teismui.

Pažymėtina, kad specialiesiems saugomos teritorijos tvarkymo ir apsaugos reikalavimams, specialiesiems paveldosaugos reikalavimams parengti naudojami statinio projektiniai pasiūlymai, kurie statybos techninio reglamento STR 1.04.04:2017, VIII skyriaus nustatyta tvarka pateikiami savivaldybės merui (jo įgaliotam savivaldybės vyriausiajam architektui), viešinami ir aptariami su visuomene. Projektiniams pasiūlymams turi pritarti arba motyvuotai nepritarti savivaldybės meras (jo įgaliotas savivaldybės vyriausiasis architektas. Apie šį sprendimą turi būti paskelbta Lietuvos Respublikos statybos leidimų ir statybos valstybinės priežiūros informacinėje sistemoje „Infostatyba“ (toliau – IS „Infostatyba“), savivaldybės interneto svetainėje ir informuotas statytojas.

3.3.2. Statinio projekto rengimas ir statinio projekto ekspertizė

Statinio projekto rengimo tvarką ir sudedamąsias dalis reglamentuoja statybos techninis reglamentas STR 1.04.04:2017 nustatyta tvarka.

Statinio projekto rengimo ir statinio projekto ekspertizės atlikimo trukmė nereglamentuojama.

3.3.3. Statybą leidžiančio dokumento išdavimas

Pažymėtina, kad vadovaujantis Statybos įstatymo 27 straipsnio nuostatomis, statiniams, suprojektuotiems, įgyvendinant *valstybei svarbius BIP*, ir statiniams, suprojektuotiems, įgyvendinant *regioninės svarbos BIP*, taikomos skirtingos statybą leidžiančių dokumentų išdavimo procedūros.

Statybą leidžiančius dokumentus statiniams, suprojektuotiems įgyvendinant *regioninės svarbos BIP*, statyti, rekonstruoti [15] išduoda savivaldybės meras arba jo įgaliotas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas[16] Statybos įstatymo 27 straipsnio ir STR 1.05.01:2017, IV

[15] Atsižvelgiant į tai, kad BIP įgyvendinimas dauguma atvejų sietinas tik su naujų statinių statyba ar rekonstravimu, su kitomis statybos rūšimis susijusių statybą leidžiančių dokumentų išdavimas šiam vadove neaptariamas.

[16] Jeigu statinys statomas kelių savivaldybių teritorijoje, kiekvienos savivaldybės meras ar jo įgaliotas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas išduoda statybą leidžiantį dokumentą tai statinio daliai, kuri yra

skyriuje nustatyta tvarka.

Norint gauti leidimą statyti naują (-us) statinį (-ius)/rekonstruoti statinį (-ius), suprojektuotą (-us) įgyvendinant *regioninės svarbos BIP*, savivaldybės merui ar jo įgaliotam savivaldybės administracijos valstybės tarnautojui tiesiogiai ar STR 1.07.01:2010 12 punkte nustatyta tvarka nuotoliniu būdu pateikiamas prašymas , Statybos įstatymo 27 straipsnio 5 dalyje nurodyti dokumentai (išskyrus tuos, kurie yra statinio projekto sudėtyje) ir STR 1.05.01:2017 6 priede nurodyti rašytiniai pritarimai (raštai ir/ar žymos projekte) statinio projektui.

Prašymą ir kitus dokumentus galima pateikti tiesiogiai savivaldybės savivaldybės merui ar jo įgaliotam savivaldybės administracijos valstybės tarnautojui arba nuotoliniu būdu – pasinaudojant IS „Infostatyba“. Pastaruoju atveju interneto svetainėje www.planuojustatau.lt užpildomi atitinkami laukai, nurodytose vietose pridedami privalomi pateikti dokumentai, juos formuojant pagal STR 1.05.01:2017 12 punkte nurodytus reikalavimus.

Statybą leidžiančius dokumentus statiniams, suprojektuotiems įgyvendinant *valstybei svarbų* BIP, statyti, rekonstruoti, remontuoti ar griauti Statybos įstatymo 27 straipsnio ir STR 1.05.01:2017 VI skyriuje nustatyta tvarka išduoda VTPSI.

Norėdamas gauti leidimą statyti naują (-us) statinį (-ius)/rekonstruoti statinį (-ius), suprojektuotą (-us) įgyvendinant *valstybei svarbų BIP*, statytojas (užsakovas) kreipiasi į VTPSI, pateikdamas prašymą (pagal STR 1.05.01:2017 1 priedą), Statybos įstatymo 27 straipsnio 5 dalyje nurodytus dokumentus (išskyrus tuos, kurie yra statinio projekto sudėtyje) ir STR 1.05.01:2017 10 priede nurodytus rašytinius pritarimus (raštai ir/ar žymos projekte) projekto sprendiniams.

VTPSI leidimo statyti naują statinį (-ius) ar rekonstruoti statinį (-ius) suprojektuotą įgyvendinant *valstybei svarbų BIP* išdavimo procedūras atliekama STR 1.05.01:2017 IV skyriuje nurodytai tvarkai analogiška tvarka.

Pastaba. Toliau minimos nuostatos taikytinos tiek statiniams, suprojektuotiems įgyvendinant *valstybei svarbų BIP*, teik statiniams, suprojektuotiems įgyvendinant *regioninės svarbos BIP*.

Jeigu pateikti ne visi statybą leidžiančiam dokumentui išduoti privalomi dokumentai, apie tai ne vėliau kaip per 3 darbo dienas pranešama prašymą pateikusiam asmeniui. Statybą leidžiančio dokumento išdavimo procedūros tęsiamos tik pateikus visus privalomus dokumentus.

Leidimas statyti naują ar rekonstruoti ypatinguoju statiniu[17] laikytiną (-us) statinį (-ius), išduodamas tik praėjus nustatytam statinio projekto patikrinimo terminui, jeigu per statinio projektui patikrinti Statybos įstatymo 27 straipsnio 12 dalyje nustatytą terminą negauta statinio

---

tos savivaldybės teritorijoje.

[17] Vadovaujantis Statybos įstatymo 2 straipsnio 20 dalimi, *„**Ypatingasis statinys** – statinys, kuriame naudojamos ar saugomos pavojingosios medžiagos (pagal nustatytus jų ribinius kiekius); statinys, kuriame yra potencialiai pavojingų įrenginių; sudėtingos konstrukcijos ir sudėtingų technologijų statinys (pagal normatyviniais statybos techniniais dokumentais nustatytus sudėtingumo požymius ir techninius parametrus); visuomenės poreikiams naudojamas pastatas, kuriame vienu metu būna daugiau kaip 100 žmonių; aukštybinis (daugiau kaip 5 aukštų) daugiabutis gyvenamasis namas; kultūros paveldo statinys. Prie ypatingųjų statinių kategorijos priskiriamų statinių sąrašą tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Vyriausybė) įgaliota institucija*.“. Ypatingųjų statinių kategorijai priskiriamų statinių sąrašas nustatytas statybos techniniame reglamente STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. D1-713 „Dėl statybos techninio reglamento STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“.

projektą turėjusių patikrinti subjektų (jų padalinių) (nurodytų Statybos įstatymo 27 straipsnio 9 dalyje, žr. 3.2 poskyrį) nepritarimų statinio projektui, arba anksčiau, jeigu gauti visų statinio projektą turėjusių patikrinti subjektų pritarimai statinio projektui. Gavus nepritarimą (nepritarimų), statybą leidžiantis dokumentas neišduodamas, pateikti dokumentai grąžinami statytojui (užsakovui), informuojant jį apie neišdavimo priežastis ir pateikiant konkrečias pastabas dėl statinio projekto.

Leidimas statyti naują ar rekonstruoti ypatinguoju statiniu laikytiną (-us) statinį (-ius), suprojektuotą (-us) įgyvendinant tiek *valstybei svarbius* BIP, *tiek regioninės svarbos* BIP išduodamas ne vėliau kaip per 20 darbo dienas[18]. Leidimas statyti naują ar rekonstruoti neypatingą statinį[19] išduodamas per 10 darbo dienų.

Apie išduotą statybą leidžiantį dokumentą paskelbiama IS „Infostatyba“ ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo projekto patikrinimo termino pabaigos (įskaitant termino pratęsimą). Apie tai prašymo pateikėjas automatiškai informuojamas el. paštu.

Atsisakymą išduoti statybą leidžiantį dokumentą statytojas (užsakovas) turi teisę apskųsti teismui. Atsakovais šiose bylose laikomi subjektai, kurių atstovai nepritarė statybą leidžiančio dokumento išdavimui.

Statant statinį kultūros paveldo objekto teritorijoje, kultūros paveldo vietovėje, konservacinės apsaugos prioriteto teritorijoje, kompleksinėje saugomoje teritorijoje ar pajūrio juostoje, vadovaujamasi ir Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu, Lietuvos Respublikos pajūrio juostos įstatymu.

Statyba be galiojančio statybą leidžiančio dokumento (kai jis yra privalomas) draudžiama.

3.3.4. Visuomenės dalyvavimas leidimų išdavimo procedūroje

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatomis, visuomenės dalyvavimas leidimo išdavimo procedūroje galimas iki specialiųjų architektūros reikalavimų, specialiųjų saugomos teritorijos tvarkymo ir apsaugos reikalavimų, specialiųjų paveldosaugos reikalavimų parengimo ir išdavimo, t. y. iki statinio projektavimo pradžios.

Vadovaujantis Statybos įstatymo 37 straipsniu, savivaldybės meras (jo įgaliotas savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas) privalo informuoti visuomenę apie numatomą visuomenei svarbių statinių ir statinių dalių projektavimą, apie numatomą statinių ir statinių dalių projektavimą, kai Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 20 straipsnyje nustatytais atvejais neparengti vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentai ir statyba konkrečiame žemės sklype leidžiama, taip pat apie visuomenės dalyvavimą svarstant statinių ir statinių dalių projektinius pasiūlymus. Visuomenei svarbių statinių ir statinių dalių sąrašus (nurodant paskirtį), visuomenės informavimo apie numatomą statinių ir statinių dalių

[18] Statybą leidžiančio dokumento išdavimo terminas skaičiuojamas nuo visų privalomų pateikti dokumentų gavimo dienos.

[19] Vadovaujantis Statybos įstatymo 2 straipsnio 28 dalimi, ***Neypatingasis statinys*** – *statinys, nepriskiriamas prie ypatingųjų ir nesudėtingųjų statinių*. Statybos įstatymo 2 straipsnio 30 dalyje nustatyta, kad **Nesudėtingasis statinys** – paprastos konstrukcijos pastatas, kurio didžiausias aukštis yra 8,5 metro, visų aukštų, antstatų, pastogės patalpų ir naudojimo paskirtimi susietų priestatų plotų suma – ne didesnė kaip 80 kvadratinių metrų ir kurio rūsys (pusrūsis) yra ne didesnis kaip vieno aukšto; paprastų konstrukcijų inžinerinis statinys. Pastato ir inžinerinio statinio paprastų konstrukcijų požymius ir techninius parametrus nustato normatyviniai statybos techniniai dokumentai.“.

projektavimą ir visuomenės dalyvavimo svarstant statinių ir statinių dalių projektinius pasiūlymus tvarka nustatyta STR 1.04.04:2017 VIII skyriuje.

3.3.5. Statybą leidžiančiam dokumentui išduoti privalomi dokumentai:

1) prašymas gauti statybos leidimą;

2) statinio projektas ir kompiuterinė laikmena su statybos projekto įrašu arba tik kompiuterinė laikmena su statybos projekto įrašu, jeigu šį projektą privalantys pasirašyti asmenys jį pasirašė elektroniniais parašais;

3) statinio projekto ekspertizės aktas (tuo atveju, kai ši ekspertizė pagal Statybos įstatymo 34 straipsnio 1 dalį yra privaloma);

4) žemės sklypo bendraturčių sutikimas, jeigu žemės sklypas jiems priklauso bendrosios nuosavybės teise;

5) statytojo (užsakovo) įgaliojimas raštu pateikti prašymą – jeigu prašymą teikia įgaliotas asmuo;

6) atsakingos institucijos sprendimas dėl planuojamos ūkinės veiklos pasirinktoje vietoje leistinumo poveikio aplinkai požiūriu, kai jis privalomas pagal Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymą;

7) jeigu statinius numatoma statyti ar rekonstruoti statytojo (užsakovo) nevaldomame nuosavybės teise ar kita valdymo ir naudojimo teise žemės sklype (teritorijoje), taip pat jeigu kitą žemės sklypą (teritoriją) numatoma laikinai naudoti statybos metu, – sutartis (sutikimas) ar susitarimas su šio žemės sklypo (teritorijos) savininku, valdytoju.